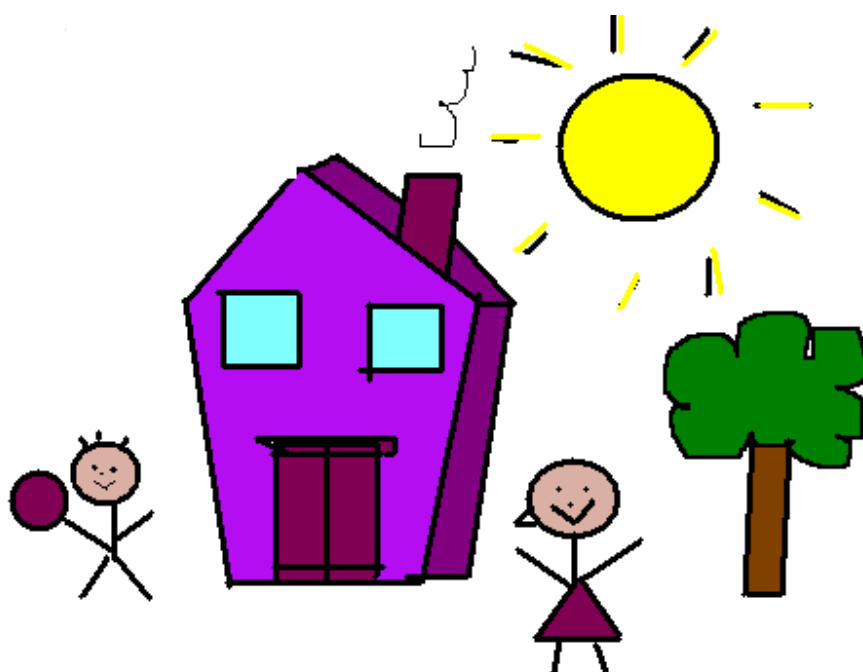

yor Climate Change

Namen studenten: Martijn Dragt en Nienke Pastink

Studentnummers: 322653 & 1001308

School: Christelijke Hogeschool Windesheim

Opleiding: Sociaal pedagogische hulpverlening

Begeleidende docent: Adinda Veldwijk

Opdrachtgever: Yorneo, Angelina Hartman

Locatie onderzoek: Regionaal Jeugdzorgcentrum Meppel

Inleverdatum: 14 juni 2010,

Climate Change

Onderzoek naar het pedagogisch leefklimaat binnen het Regionaal
Jeugdzorgcentrum in Meppel

Namen studenten: Martijn Dragt en Nienke Pastink

Studentnummers: 322653 & 1001308

School: Christelijke Hogeschool Windesheim

Opleiding: Sociaal pedagogische hulpverlening

Begeleidende docent: Adinda Velwijk

Opdrachtgever: Yorneo, Angelina Hartman

Locatie onderzoek: Regionaal Jeugdzorgcentrum Meppel

Inleverdatum: 14 juni 2010,

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	3
Samenvatting.....	4
Hoofdstuk 1 Inleiding.....	5
Hoofdstuk 2 Methode.....	11
2.1 Design.....	11
2.2 Onderzoeksgroep.....	11
2.3 Procedure.....	11
2.4 Meetinstrumenten.....	11
Hoofdstuk 3 Resultaten.....	13
3.1 Beschrijving huidig pedagogisch leefklimaat.....	13
3.1.1 overallvisie stap 1.....	13
3.1.2 organisatorische gegevens stap 2.....	16
3.1.3 basisaanpak stap 3.....	18
3.1.4 ondersteunde aanpak stap 4.....	24
3.2 Pedagogisch leefklimaat vanuit Gezinshulpverlening met Verblijf.....	26
3.3 Wenselijk pedagogisch leefklimaat.....	28
3.3.1 resultaten fasegroep.....	29
3.3.1.1 Medewerkers.....	29
3.3.1.2 Cliënten.....	31
3.3.2 resultaten leefgroep.....	32
3.3.2.1 Medewerkers.....	32
3.3.2.2 Cliënten.....	35
Hoofdstuk 4 Conclusie en aanbevelingen.....	38
4.1 Conclusie.....	38
4.2 Aanbevelingen.....	44
4.3 Beperkingen onderzoek.....	44
Bijlagen en literatuur	
Literatuurlijst.....	45
Praktijkbronnen.....	46
Bijlage 1 Interview personeel.....	48
Bijlage 2 Introductiebrief aan het personeel.....	49
Bijlage 3 Planning interviews	50
Bijlage 4 Uitnodiging tot interview.....	51
Bijlage 5 Interview cliënten.....	52
Bijlage 6 Introducerende brief aan de ouders.....	54
Bijlage 7 Enquête aan de ouders.....	55
Bijlage 8 Orthopedagogisch methodiekmodel.....	59

Voorwoord

In het kader van het afsluiten van onze opleiding sociaal pedagogische hulpverlening is dit onderzoek tot stand gekomen. Trots zijn wij op het uiteindelijke resultaat van het onderzoek dat nu voor u ligt. Veel tijd en energie heeft het gekost, een intensieve en leerzame periode ligt achter ons. We hebben dit onderzoek vooral ervaren als een grote uitdaging en een verdieping in ons vakgebied.

Dit onderzoek is natuurlijk niet zonder hulp tot stand gekomen.

Onze dank gaat uit naar mevr. A. Veldwijk voor haar deskundigheid en feedback. Te allen tijde konden wij bij haar terecht met onze vragen. Dhr. K. Smit willen wij bedanken voor zijn feedback en zijn deskundigheid ten aanzien van zijn specialiteit: onderzoeken.

Daarnaast gaat onze dank uit naar Yorneo, voor de mogelijkheid die wij gekregen hebben om ons onderzoek uit te voeren en de openheid waarmee wij werden ontvangen. De medewerkers en cliënten die een bijdrage hebben geleverd aan de resultaten van het onderzoek zijn wij dankbaar voor hun hulp. Binnen Yorneo gaat onze dank in het bijzonder uit naar mevr. A. Hartman, voor haar begeleiding, feedback en kritische vragen tijdens het uitvoeren van het onderzoek.

Tot slot willen wij onze families en partners bedanken voor hun begrip, vertrouwen en steun.

Wij hopen dat de aanbevelingen in dit onderzoek zullen leiden tot verbeteringen van het pedagogisch leefklimaat binnen het regionaal jeugdzorgcentrum in Meppel. Wij hopen op deze manier een bijdrage te leveren aan de kwaliteit van de zorg.

Martijn Dragt
Nienke Pastink

Samenvatting

Dit onderzoek heeft zich gericht op het Regionaal Jeugdzorgcentrum in Meppel (Yorneo). Het doel van dit onderzoek was naar aanleiding van de veranderingen in kaart brengen hoe er een passend pedagogisch leefklimaat neergezet kan worden, hierbij rekening houden met de missie en visie van Yorneo, op een groep waar kinderen tijdelijk verblijven. Met een pedagogisch leefklimaat wordt bedoeld: de sfeer waarin gewoond, gewerkt en geleefd wordt. Alleen als er sprake is van een goed pedagogisch leefklimaat kunnen kinderen optimaal wonen, leven, leren en ontwikkelen.

Om inzicht te krijgen in het gewenste pedagogisch leefklimaat op het Regionaal Jeugdzorgcentrum is gebruik gemaakt van verschillende onderzoeksmethoden: interviews en observaties. Daarnaast is de methodiek Gezinshulpverlening met Verblijf van Yorneo onder de loep gelegd. Informatie over het gewenste pedagogisch leefklimaat is verkregen uit verschillende onderzoeksgroepen: cliënten en medewerkers van het Regionaal Jeugdzorgcentrum.

Ten grondslag van het onderzoek ligt het orthopedagogisch methodiekmodel (Bruininks, 2006), dit model is gebruikt om het pedagogisch leefklimaat te onderzoeken en in kaart te brengen.

Kijkend naar de begrippen: klimaat creëren (sfeer), situaties hanteren (bijvoorbeeld eetsituatie) en relatie presenteren (houding van de hulpverlener) is een gezamenlijke visie, met de daarbij behorende teamafspraken, op deze begrippen wenselijk.

Hoofdstuk 1 Inleiding

In de literatuur zijn veel verschillende definities te vinden door verschillende auteurs over het begrip pedagogisch leefklimaat. De definitie pedagogisch leefklimaat bestaat uit twee woorden. Het eerste woord pedagogisch kunnen we definiëren als “opvoedkundig, betrekking hebbend op de opvoeding” (van Dale). Het begrip leefklimaat kunnen we definiëren als: “sfeer waarin men leeft” (van Dale). Hier volgen enkele definities van het begrip pedagogisch leefklimaat door verschillende auteurs. Volgens Kok (2005, p.47) kan het pedagogisch leefklimaat als volgt worden beschreven: “een door gebeurtenissen en omstandigheden opgeroepen (atmo)sfeer tussen personen, groepen, staten enzovoorts. Het scheppen van een opvoedingsklimaat wordt getypeerd als een persoonlijke uitstraling in het materiële en het immateriële”. De Wit (2002, p.19) geeft de volgende omschrijving voor het begrip pedagogisch leefklimaat: “het pedagogisch leefklimaat verwijst naar de wijze waarop de intentie van de volwassenen om gunstige voorwaarden te scheppen voor de ontwikkeling van kinderen, gestalte krijgt in de omgang tussen volwassenen en kinderen en de inrichting van de omgeving waarin ze samen verkeren”. Van der Molen (1994, in Ingrid Roche 2008) spreekt van een pedagogische atmosfeer: “Bij de pedagogische atmosfeer gaat het van de kant van het kind om vertrouwen in de opvoeder en van de kant van de opvoeder om vertrouwen in het kind, om geduld, goedheid en beschikbaar zijn. Bruininks (2006, p.16) verstaat het volgende onder het begrip klimaat: “datgene wat je ervaart in de omgeving waarin je verkeert”. Bruininks gaat ervan uit dat een klimaat gecreëerd wordt door een bepaalde invulling te geven aan de begrippen ritme, ruimte, basisregels en materiaal.

In de diverse definities zijn veel verschillen maar ook veel overeenkomsten tussen de betekenissen die auteurs geven aan het begrip pedagogisch leefklimaat. Bij de meeste auteurs zien we de omgeving en de atmosfeer naar voren komen. De Wit (2002, p.19) spreekt over de inrichting van de omgeving waar de mensen in verkeren. Deze definitie komt ook overeen met de theorie van Bruininks (2006, p.71) die aangeeft dat een klimaat mede wordt gecreëerd door invulling te geven aan ruimte en materiaal. We kunnen hieruit opmaken dat de omgeving en de inrichting een belangrijk gegeven is als we het hebben over een pedagogisch leefklimaat, de materiële gegevens. Daarnaast zien we dat ook de immateriële gegevens van belang zijn, Kok (2005, p.47) spreekt van een atmosfeer tussen personen en groepen, van der Molen (1994, in Roche 2008) heeft het over vertrouwen tussen de opvoeder en het kind en andersom. Ook de Wit (2002, p.19) spreekt over de omgang tussen volwassenen en kinderen. Bruininks (2006, p.71) heeft het over hetgeen je ervaart in een bepaalde omgeving, dit is enerzijds een subjectief gegeven, je eigen ervaring, maar anderzijds wordt een omgeving ook op een bepaalde manier ingericht. Bij een pedagogisch leefklimaat wordt er in de literatuur dus gesproken over de omstandigheden waarin een kind leeft en wordt opgevoed. Het gaat om de omgeving waarin een kind verblijft, woont of leeft, de sfeer van deze omgeving is van belang.

Naar aanleiding van deze verschillende omschrijvingen en definities wordt de volgende definitie van het pedagogisch leefklimaat gehanteerd binnen dit onderzoek. Deze definitie bestaat uit verschillende elementen van definities van verschillende auteurs.

Het pedagogisch leefklimaat is de sfeer waarin gewoond, gewerkt en geleefd wordt. Er kan gesproken worden van een goed pedagogisch leefklimaat wanneer er sprake is van onderling vertrouwen, een gevoel van veiligheid en acceptatie naar elkaar. Alleen als er sprake is van een goed pedagogisch leefklimaat kunnen kinderen optimaal wonen, leren, leven en ontwikkelen. Kinderen worden ondersteund, uitgedaagd tot ontwikkeling en er wordt rekening gehouden met de individuele behoeften en mogelijkheden. Binnen de omgeving waarin het kind wordt opgevoed wordt er op een bepaalde manier invulling gegeven aan de begrippen regels, ruimte, ritme en materiaal. In elke omgeving waar kinderen wonen, leven en leren zijn regels waaraan de kinderen geacht worden zich te houden. Een ruimte is op een bepaalde manier ingericht, er zijn gepaste materialen gekozen en er heerst een

bepaalde structuur.

Een goed pedagogisch leefklimaat is van belang omdat een kind zich het beste kan ontwikkelen in een omgeving waarin hij zichzelf kan zijn, waarin hij zich veilig en vertrouwd voelt. Als een kind zich vertrouwd voelt in een bepaalde omgeving zal hij uitdagingen aan durven gaan die de omgeving hem bieden (Eijkeren, 2005, in Ingrid Roche 2008). Als een kind zich vertrouwd voelt bij zijn begeleiders zal hij een gesprek aan durven gaan. Een goed pedagogisch leefklimaat zal er eerder toe bijdragen dat kinderen goede ervaringen, prestaties en een positief zelfbeeld behalen.

We kunnen dus zeggen dat het doel van een pedagogisch leefklimaat is dat de ontwikkeling van kinderen zo veel mogelijk wordt gestimuleerd.

Ouders proberen in de thuissituatie een zo goed mogelijk pedagogisch leefklimaat neer te zetten. Er zijn veel factoren die invloed hebben op het pedagogisch leefklimaat. De ruimte waarin geleefd wordt, de manier waarop de ouders met de kinderen omgaan heeft invloed op het pedagogisch leefklimaat in de thuissituatie, bijvoorbeeld de manier waarop een kind wordt opgevoed. Volgens Kok (1998) is opvoeden een proces dat plaatsvindt tussen opvoeder en kind. In het opvoedproces staan kind en opvoeder tot elkaar in relatie. Dit proces bestaat uit twee componenten. Als eerste punt noemt hij 'ontwikkelen': bij het kind wordt waargenomen dat het zich in en aan de relatie ontwikkelt. Als tweede noemt hij 'opvoeden': de opvoeder handelt om die ontwikkeling te bevorderen, door het opvoedproces te optimaliseren, hij voedt op.

Dit onderzoek richt zich op jeugdigen waarin het opvoedproces verstoord is. Zij worden uit huis geplaatst en komen terecht in een instelling. Binnen deze instelling is er een bepaald pedagogisch leefklimaat gecreëerd.

Waar moet rekening mee worden gehouden bij een pedagogisch leefklimaat in een instelling? Hoe komt dit tot stand? A.C. Bruininks (1995, 2006) refereert in zijn boek 'het orthopedagogisch methodiekmodel' Kok (1998) waarin hij de verschillende factoren van een pedagogisch leefklimaat naar voren laat komen namelijk klimaat creëren, relatie presenteren en situaties hanteren.

Een klimaat is er niet zomaar, het moet worden gecreëerd. Bepalend voor dit klimaat zijn de ruimte waarin wordt geleefd, het dagelijkse ritme, de basisregels en de materialen in de ruimte. In het hedendaagse leven hebben we met allerlei verschillende omgevingen te maken, school, werk of een winkel. Elke ruimte ademt zijn eigen sfeer en roept iets bij ons op. Zo vindt de ene persoon een kamer met fel licht praktisch omdat zo een boek gelezen kan worden terwijl de ander dit als erg ongezellig ervaart. Het is niet zo dat we in ons leven alleen te maken hebben met ruimtes, we hebben ook te maken met mensen om ons heen. Een vader, moeder, tante, dominee of fietsenmaker ze gaan allemaal op een verschillende manier met ons om. Hoe iemand zich aan ons presenteert, wordt bepaald door zijn houding en handelen. Het handelen van die persoon beïnvloedt vervolgens onze houding (A.C. Bruininks, 2006). Tijdens een dag hebben we te maken met verschillende situaties waarin we ons bevinden. We gaan allemaal op onze eigen wijze met deze situaties om. Bruininks (2006) gebruikt de volgende voorbeelden: het ene zieke kind moet de hele dag boven in bed blijven liggen, terwijl het andere kind beneden op de bank de dag mag doorbrengen. Een situatie hoeven we niet altijd verschillend te hanteren. Neem bijvoorbeeld het avondeten dat in Nederland onderverdeeld is in de soep, het hoofdgerecht en dan het toetje. Maar, zegt Bruininks (2006), of de kinderen ondertussen van tafel mogen of dat iedereen voor zichzelf mag opscheppen dat verschilt per huishouden. Kinderen op een leefgroep hebben te maken met groepsleiding die deze situatie elk op eigen wijze invult, ook creëren zij op verschillende manieren een klimaat en presenteren zij zich op verschillende manieren aan de cliënten.

Kinderen die (tijdelijk) uit huis geplaatst worden en gaan wonen in een andere omgeving krijgen te maken met een ander pedagogisch leefklimaat dan ze thuis gewend waren. Kinderen kunnen om veel verschillende redenen uit huis worden geplaatst, zo kan het zijn dat het kind een beperking of een

stoornis heeft waardoor het voor ouders moeilijk is om het kind thuis op te voeden. Maar het kan ook zijn dat de opvoedingskwaliteiten van ouders niet toereikend genoeg zijn waardoor een jeugdige thuis niet meer veilig is en de ontwikkeling in gevaar komt, situaties waarin ouders niet in staat zijn een goed pedagogisch leefklimaat neer te zetten voor hun kinderen.

Op leefgroepen van kinderen is het van belang om een goed pedagogisch leefklimaat neer te zetten, omdat op die manier de ontwikkeling van kinderen zoveel mogelijk wordt gestimuleerd. Hierbij moet rekening worden gehouden met verschillende kinderen met verschillende problemen. Bij kinderen met bijvoorbeeld een autisme spectrum stoornis is het van belang dat er rekening wordt gehouden met structuur en duidelijkheid: "Bij deze jeugdigen is er een grote behoefte aan structuur en veiligheid omdat een verandering voor hen bedreigend kan zijn". (Rigter, 2002)

Ook voor kinderen met een hechtingsstoornis zijn veranderingen niet bevorderlijk: "Bij hechtingsproblematiek is het hebben van een veilige basis een must. Veranderingen kunnen ook voor deze cliënten een bedreiging vormen en een onveilige situatie creëren". (Rigter, 2002)

We zien dat voor deze doelgroepen structuur en veiligheid van groot belang zijn, eerder hebben we gezien dat dit ook belangrijke elementen zijn van het pedagogisch leefklimaat. Vooral Bruininks (2006) laat weten dat het ritme, de structuur van de dag belangrijk is voor het creëren van een klimaat op een groep. Het ritme, de structuur van de dag kunnen we ook omschrijven als de dagelijkse routine. Morsink (2001 p.82) zegt het volgende over een dagelijkse routine: "Ieder mens heeft behoefte aan dagelijkse structuur in zijn dagelijkse bezigheden. Niet iedereen heeft daar evenveel behoefte aan. Sommige studenten vinden het bijvoorbeeld prima als ze van de studie zo hun vakantiewerk inrollen. Ze slapen lekker uit, lummelen wat, en gaan uit. Anderen hebben er veel meer moeite mee een eigen structuur in hun dag aan te brengen als ze vrij van school zijn. Vaak lukt het hen niet om zich aan hun voorgenomen planning/structuur te houden. Met alle gevolgen van dien, chagrijnig, ontevredenheid over zichzelf en lamlendigheid steken de kop op". Morsink spreekt hier dan wel over studenten maar hij laat wel zien dat ieder mens behoefte heeft aan een bepaalde vorm van structuur. Ouders bieden op geheel eigen wijze structuur aan hun kind, leraren op de basisschool dragen bij aan een bepaalde structuur binnen een schooldag. Ook jeugdzorginstellingen zijn veel bezig met structuur en het daarmee creëren van een pedagogisch leefklimaat.

Dit onderzoek wordt verricht binnen Yorneo, het regionaal jeugdzorgcentrum in Meppel, een instelling die gezinshulpverlening biedt met verblijf. Yorneo heeft te maken met een doelgroep waarbij verandering kan zorgen voor een onveilig gevoel. Een belangrijke factor waar rekening mee gehouden moet worden. Hoe kijkt Yorneo naar de cliënt?

Yorneo beschrijft in haar missie een organisatie te zijn die hulp, begeleiding, behandeling, verblijf of opvang wil bieden aan jeugdigen en/ of hun ouders. Dit kan thuis, in een pleeggezin of in centra. Hierin werkt Yorneo vraaggericht en neemt de hulpvraag van de jeugdige en ouders als vertrekpunt in het hulpverleningstraject. Ook streeft Yorneo naar een samenhangend hulpverleningsaanbod in de provincie Drenthe.

De visie van de organisatie Yorneo splitst zij onder in vier zogenaamde 'gerichtheden' namelijk:

- A. Netwerkgericht ontmoeten, hierin wordt gekeken op welke manier Yorneo kan invoegen in het netwerk van de jeugdige. Yorneo doet er alles aan om het kind zoveel mogelijk binnen het eigen netwerk te behouden.
- B. Vraaggericht organiseren, hiermee bedoelt Yorneo dat de cliënt zich niet aan hoeft te passen aan de hulp maar dat de hulp zich aanpast aan de cliënt. Hierin biedt Yorneo uitsluitend de hulp die de oplossing realiseert.
- C. Oplossinggericht bejegenen, Yorneo kijkt naar de krachten en vaardigheden van een cliënt. De rol van de hulpverlener is om die krachten naar boven te halen en daar vanuit te kijken naar een werkbare oplossing.

- D. Resultaat gericht meten, Yorneo gebruikt haar resultaten uit het verleden voor procesverbetering, productverbetering en maatschappelijke verantwoording.

Een jeugdige voor wie thuis wonen (tijdelijk) geen oplossing meer is, vindt een plek op het RJC. Zo kunnen zij alsnog gebruik maken van de hulpverlening binnen Yorneo.

Binnen het RJC zijn verschillende mogelijkheden om hulp te ontvangen. Allereerst kan de jeugdige wonen op de leefgroep waarbij dag en nacht leiding aanwezig is. De jeugdige is in principe alle dagen op het RJC. Mocht het netwerk het toelaten dan kan de jeugdige bijvoorbeeld in de weekenden naar huis. Een ambulant begeleider zet samen met de jeugdige en zijn/ haar systeem een traject naar huis in. Het RJC biedt ook de mogelijkheid tot een kamertraining, de 16+ methodiek. Hierin heeft de jeugdige een kamer binnen of buiten het RJC. Dit onderzoek richt zich op de jeugdigen die een kamer hebben binnen het RJC. Deze jongeren worden begeleid op hun weg naar zelfstandigheid. Hierbij biedt het RJC bijvoorbeeld een kooktraining of wordt met de ambulant begeleider gekeken naar de financiën. Yorneo had voor het RJC de volgende methodiek ontwikkeld. De methodiek waarvoorheen dus mee werd gewerkt.

Op de kant van de leefgroep werkt men met Beter met Thuis(BmT), de fasegroep, het kamertrainingscentrum, werd bestempeld als de 16+.

BmT biedt hulp aan ouders en kinderen, die in een zodanige problematische opvoedingssituatie verkeren, dat tenminste één van de kinderen niet meer 7x 24 uur thuis kan wonen. De leeftijd varieert hierin van 4 tot 16 jaar. In BmT wordt zowel ambulant als residentieel gewerkt. Dat betekent dat naast de zorg in de thuissituatie er ook de mogelijkheid is om het kind voor een aantal dagen in de week te plaatsten op de leefgroep van Beter met Thuis.

De basisfilosofie van BmT was dat ouders verantwoordelijkheid voelen voor de opvoeding en daartoe bereid en in staat zijn. Daarbij ging men er ook van uit dat kinderen bij voorkeur in de thuissituatie verblijven. Uitsluitend wanneer het kind aantoonbaar gevaar loopt, zal het kind, vanuit het oogpunt van bescherming, uit huis geplaatst worden. Criteria voor bescherming zijn:

- Seksueel misbruik
- Lichamelijke en/ of psychologische mishandeling
- Ernstige verwaarlozing

In de Beter met Thuis methodiekmap (PI Research, 2002) worden de uitgangspunten van Beter met Thuis nader toegelicht. Om een compleet beeld van de methodiek te schetsen zijn deze hieronder te lezen.

Uitgangspunten van de BmT

- Kinderen hebben het recht om in de thuissituatie op te groeien en ouders hebben de plicht om verzorging en opvoeding te bieden. Uithuisplaatsing als enige hulpvraag wordt derhalve niet geaccepteerd. Dit uitgangspunt wordt uitsluitend verlaten, indien één van de criteria van bescherming van toepassing is.
- De ouders blijven verantwoordelijk voor de verzorging en opvoeding van hun kind. De ouders delegeren hun verantwoordelijkheid voor de verzorging en opvoeding aan Beter met Thuis voor de periode dat hun kind op de leefgroep verblijft. De ouders worden uitgenodigd om hier duidelijke richtlijnen voor te verstrekken.
- Beter met Thuis is verantwoordelijk voor de hulp aan kind en gezin.
- Beter met Thuis werkt vraaggericht: dat wil zeggen dat de hulpvraag van de ouders het uitgangspunt van de hulpverlening is. Respect voor de wijze waarop de ouders de problematiek beleven, hoe afwijzend die ook voor het kind moge zijn, vormt het basiselement in de bejegening van de ouders.
- De mogelijkheden om aan deze problematiek te werken in de thuissituatie en op de groep worden benut.

- De interventies sluiten aan bij, en maken gebruik van de sterke kanten van ouders en kinderen. De interventies zijn gericht op competentievergroting van ouders en kinderen en op verbetering van het functioneren als gezin.
- BmT richt zich op het optimaal benutten en mobiliseren van een ondersteunend netwerk rond het gezin. Er wordt een expliciet appel gedaan op familieleden en vrienden om te participeren in het hulpverleningstraject.

Naast Beter met Thuis biedt het Regionaal Jeugdzorgcentrum ook zorg aan cliënten boven de 16 jaar die op weg zijn naar zelfstandigheid.

Uit onderzoek (Slot e.a. 2002) is het volgende doel beschreven voor de 16+ methodiek op het RJC waarbij sprake is van jongeren tussen de 16 en 18 jaar. *In het 16+ hulpaanbod staat voorop dat ouders en jongeren in staat zijn met elkaar problemen rondom opvoeden en opgroeien het hoofd te bieden en daarbij gebruik te maken van eigen krachten en mogelijkheden uit het informele en professionele netwerk.*

Het 16+ programma is een hulpaanbod voor ouders en jongeren die niet in staat zijn om met elkaar problemen rondom opvoeden en opgroeien het hoofd te bieden. Het is, net als de BmT, een ambulante hulpaanbod voor het gezin, in combinatie met mogelijkheden tot verblijf, trainingen en ondersteuning. Tijdens deze ondersteuning is het doel dat de jongere zelfstandiger wordt maar ook dat ouders op den duur ook weer in staat zijn dit proces met de jongere zelf op te pakken.

In de 16+ methodiek werd uitgegaan van zes uitgangspunten:

- **Autonomie voor gezin**, ouders krijgen een actieve rol binnen het hulpverleningstraject. Ouders/opvoeders nemen zelf beslissingen die aansluiten bij hun situatie en omgeving.
- **Veiligheid**, het belangrijk dat ouders/opvoeders de veiligheid van de jeugdige kunnen garanderen zodat deze in een acceptabel opvoedingsklimaat kan opgroeien
- **Dicht bij huis en ambulant**, de hulpverlening wordt zo dicht mogelijk bij huis of binnen het netwerk gegeven om het 'normale' gezinsleven zo min mogelijk te storen
- **Hulp op alle fronten**, wanneer er zich problemen voordoen op wonen, geld, gezondheid richt de ambulante hulpverlener zich op deze problemen samen met andere maatschappelijke instellingen. Hierin worden alle onderdelen van de leefomgeving van het gezin betrokken.
- **Doelgericht en meetbaar**, door ouders, jeugdige en hulpverlener worden doelen vastgesteld. Deze moeten voor alle betrokkenen helder, haalbaar en aanvaardbaar zijn.
- **Kwaliteit en professionaliteit**, er wordt kwalitatief goede hulpverlening geboden door professionele hulpverleners en het gebruik van middelen die de beste garantie op succes geven.

Sinds januari 2010 is gekozen voor een doorontwikkeling binnen het RJC. Belangrijkste argumenten hiervoor waren dat:

BmT en de 16+ een Amsterdams methodiekmodel waren wat in Drenthe niet op zijn plaats bleek te zijn, de functie van woonbegeleider niet voldoende beschreven was en dus onvoldoende handvatten bood aan de werkers.

Betekenis van de doorontwikkeling voor de doelstellingen van de methodiek.

De naam Regionaal Jeugdzorgcentrum (RJC) is vervangen door de naam Gezinshulpverlening met Verblijf (GmV). Hulpverleners vanuit GmV betekent dan, een dusdanig verandering in de gezinscontext te creëren, dat er weer een balans kan ontstaan tussen verbondenheid en zelfbepaling van de gezinsleden en tussen de gezinsleden. Voor GmV komen gezinnen in aanmerking waar het laven tussen emotionele verbondenheid en zelfbepaling van de gezinsleden gestagneerd of geïsoleerd is geraakt van de maatschappelijke verwachtingen en waar enkel ambulante hulpvormen ontoereikend zijn gebleken. (Resie Bessems 2010)

Algemene doelstelling van GmV is het herstellen van de balans tussen emotionele verbondenheid en zelfbepaling binnen en tussen de gezinsleden, zodat het gezin zichzelf weer als competent en succesvol ervaart en in staat is om sterke kanten en hulpbronnen waarover ze beschikken te benutten bij het

ontwikkelen, opgroeien, en opvoeden van haar gezinsleden. De problemen binnen een gezin kunnen zo groot zijn dat de gezinsleden geen andere oplossing meer zien dan dat er één of meerdere leden van het gezin ergens anders gaan wonen. In dit geval komt het tijdelijk verblijf bij de GmV in beeld. Tijdelijk verblijf kan plaatsvinden binnen een leef/leergroep of binnen een fasegroep, afhankelijk van het perspectief op zelfstandigheid. Willen jongere en ouders koersen op zelfstandig wonen van de jongere dan wordt de fasegroep ingezet. Is de jeugdige te jong en heeft deze nog veel begeleiding nodig dan is de leer/leefgroep een optie. Het verblijf is afgestemd op de zorg die de jongere nodig heeft, het kan dus zijn dat een jongere 7 dagen in de week binnen is maar het kan ook dat een jongere maar twee dagen op de GmV verblijft.

De hulpverlening aan het gezin bestaat uit drie fasen: start- en motiveringsfase, experimenteer- en leerfase en de integratiefase. (Resie Bessems, 2010)

De doelstellingen van de Gezinshulpverlening met Verblijf zijn als volgt:

- Balans tussen emotionele verbondenheid en zelfbepaling binnen het gezin en tussen de gezinsleden is dusdanig hersteld dat gezinshereniging mogelijk is.
- Het gezin is erin geslaagd zichzelf weer als competent en succesvol te ervaren.
- Het gezin is in staat om sterke kanten en hulpbronnen waarover ze beschikken te benutten.
- De bestaande krachten passend bij het ontwikkelingsperspectief van het gezin en passend bij de gezins- en ontwikkelingsfase van het gezin en de gezinsleden zijn hersteld en verruimd.

Binnen de jeugdzorginstelling Yorneo zijn veranderingen met betrekking tot de methodiek doorgevoerd. Er is sprake van een doorontwikkeling.

De eerste interne reden van deze veranderingen is dat de methodiek die gehanteerd werd binnen de regionale jeugdzorgcentra niet voldoende aansloot bij de algemene visie over hoe Yorneo de cliënten van dienst wil zijn. Yorneo staat voor een systematische aanpak en een ambulantisering van haar zorg. Om die methodische aansluiting tot stand te brengen is het noodzakelijk dat de organisatie structuur van RJC's verder in overeenstemming wordt gebracht met de algemene organisatiestructuur van Yorneo. Dit is de tweede interne reden waarom Yorneo veranderingen wil toepassen.

Een reden voor de veranderingen van externe aard is dat er door allerlei nieuwe wet en regelgeving een grotere druk ligt op de financiering van Yorneo. Kort gezegd: Yorneo moet aan andere en strengere eisen voldoen om genoeg geld binnen te krijgen.

Deze veranderingen hebben gevolgen voor de organisatie, het personeel en de cliënten van Yorneo. In dit onderzoek zal worden nagegaan hoe het leefklimaat eruit ziet op het regionaal jeugdzorgcentrum in Meppel en welk leefklimaat gewenst is.

Naar aanleiding van de veranderingen zal in kaart worden gebracht hoe er een passend pedagogisch leefklimaat neergezet kan worden, hierbij rekening houden met de missie en visie van Yorneo, op een groep waar kinderen tijdelijk verblijven.

Onderzocht zal worden welk pedagogisch leefklimaat gewenst is, naar aanleiding van de doorontwikkeling, op de leef en fasegroep van het Regionaal Jeugdzorgcentrum in Meppel. Om te komen tot een antwoord op deze hoofdvraag zal er eerst onderzocht worden wat het huidige pedagogisch leefklimaat is op de leef – en fasegroep, wat de methodiek Gezinshulpverlening met Verblijf voorschrijft en wat een wenselijk pedagogisch leefklimaat is.

Het onderzoek richt zich op het Regionaal Jeugdzorgcentrum bestaande uit een leefgroep en een fasegroep. Voor de doorontwikkeling in januari 2010 werd op de leefgroep de methodiek Beter met Thuis gehanteerd, op de fasegroep spraak men van de 16+ methodiek. Na januari 2010 gebruikt men voor beide groepen de naam Gezinshulpverlening met Verblijf.

Dit onderzoek is relevant omdat het door middel van de bevindingen en aanbevelingen kan leiden tot een verbetering van de kwaliteit van de zorg. Een goed pedagogisch leefklimaat is van belang omdat kinderen daarin optimaal kunnen wonen, leven, leren en ontwikkelen.

Hoofdstuk 2 Methode

2.1 Design

Dit onderzoek betrof een kwalitatieve casestudy.

2.2 Onderzoeksgroep.

Voor dit onderzoek zijn gegevens verkregen uit 3 verschillende onderzoeksgroepen. Om te komen tot aanbevelingen voor een passend pedagogisch leefklimaat op het regionaal jeugdzorgcentrum (RJC) in Meppel zijn drie partijen benaderd namelijk: de organisatie met haar medewerkers, de kinderen die verblijven op het RJC in Meppel en de ouders van de kinderen die hier verblijven.

Op een enkele na zijn alle medewerkers van het RJC in Meppel geïnterviewd. Het betrof 12 medewerkers met verschillende functies binnen het RJC, waaronder pedagogische medewerkers B, ambulante begeleiders, hulpverlener met coördinerende taken, pedagogisch medewerkers C, ambulant begeleiders met groepstaken. De medewerkers zijn in de leeftijd van 20 tot 60 jaar. Deze onderzoeksgroep bestond uit 10 vrouwen en twee mannen.

Een andere belangrijke onderzoeksgroep voor dit onderzoek zijn de jongeren die verblijven op het RJC Meppel. Op het moment dat het onderzoek plaats vond op het RJC bevonden zich daar 12 jongeren in de leeftijd van 10 tot 18 jaar. 7 jongeren op de leefgroep en 5 jongeren op de fasegroep. Het betreft een groep jongeren die tijdelijk uit huis geplaatst zijn. Een zeer uiteenlopende groep jongeren met verschillende problematiek en achtergronden. Jongeren van verschillende niveaus en een aantal jongeren met een stoornis of beperking. Hetgeen deze onderzoeksgroep gemeen hebben is dat ze allemaal wonen in dezelfde woning en met problemen kampen in de thuissituatie.

De laatste onderzoeksgroep die van belang is voor dit onderzoek zijn de ouders van de kinderen die verblijven op het regionaal jeugdzorg centrum in Meppel. Deze ouders zijn in de leeftijd van 30 tot 60. De ouders worden nauw betrokken bij de hulpverlening voor hun kinderen. De ouders zitten daarnaast ook zelf in een hulpverleningstraject voor gezinshulpverlening.

2.3 Procedure

De medewerkers van het regionaal jeugdzorgcentrum zijn op de hoogte gebracht door een mail waarin het onderzoek werd toegelicht. De medewerkers hebben de gelegenheid gehad zich in te schrijven voor een interview, wat op verschillende manieren zeer werd aanbevolen. Er is gebruik gemaakt van opnameapparatuur om de gesprekken vast te leggen.

De kinderen die verblijven op het regionaal jeugdzorgcentrum in Meppel zijn in de beginfase van het onderzoek mondeling toegelicht. Er is uitleg gegeven over de aanwezigheid van de onderzoekers, het doel van het onderzoek en de verwachtingen van de onderzoekers aan deze onderzoeksgroep. In een later stadium van het onderzoek is deze onderzoeksgroep geobserveerd op de leefgroep en zijn er interviews afgenomen.

Ouders zijn benaderd middels een brief. In de beginfase van het onderzoek hebben zij een inleidende brief ontvangen, ouders werden daarin geïnformeerd over het onderzoek. In deze brief is omschreven wat het onderzoek inhoudt en wat er verwacht werd van ouders. Ook is in deze brief uitgelegd dat ouders op een later tijdstip een enquête zouden ontvangen. Ook dit is gebeurd per post.

2.4 Meetinstrumenten

Om tot aanbevelingen voor een passend leefklimaat op het Regionaal Jeugdzorgcentrum in Meppel te komen is gebruik gemaakt van verschillende kwalitatieve onderzoeksmethoden en meetinstrumenten. Om inzicht te krijgen welk pedagogisch leefklimaat gewenst is voor ouders is gebruik gemaakt van enquêtes met gesloten en open vragen. Alle ouders/ verzorgers van de kinderen die ten tijde van het onderzoek verbleven op het RJC hebben een enquête gekregen. Er is gebruik gemaakt van schriftelijke

postenquêtes.

Om de validiteit van deze enquête te vergroten is de enquête beoordeeld door een expert. Om de betrouwbaarheid te vergroten hebben het maximale aantal ouders een enquête ontvangen. Om ouders te stimuleren de enquête in te vullen en terug te sturen is gekozen voor een korte, beknopte enquête, daarnaast zijn ouders gewezen op het feit dat zij een bijdrage kunnen leveren aan de kwaliteit van de zorg. Ook is er een taart verloot onder de ingezonden enquêtes.

Om inzicht te krijgen in het huidige pedagogische leefklimaat en het gewenste leefklimaat op de leefgroep is er gebruik gemaakt van open interviews, met alle personeelsleden van het regionaal jeugdzorgcentrum in Meppel is een interview gehouden. Er is gekozen voor open interviews omdat de beleving, motieven en ervaringen van de personeelsleden van belang zijn voor de uitkomsten van het onderzoek. Met betrekking tot deze onderzoeksgroep is gekozen voor halfgestructureerde interviews, er was sprake van een vragenlijst maar ook ruimte voor de eigen inbreng van de geïnterviewde. De onderzoekers hebben zich tijdens deze interviews flexibel opgesteld.

Ook met de kinderen die verblijven binnen het regionaal jeugdzorgcentrum hebben de onderzoekers een interview afgelegd. Gekozen is voor een informele vorm van interviewen, een ongestructureerd interview. Er is gekozen voor deze vorm van interviewen omdat veel kinderen het moeilijk vinden zich lang te concentreren. Ook voor deze onderzoeksgroep is gekozen voor open interviews omdat de belevingen, ervaringen en motieven van de kinderen van belang zijn. Om de betrouwbaarheid van de interviews te vergroten is het maximale aantal kinderen geïnterviewd en zijn alle kinderen op een zelfde manier benaderd.

De laatste onderzoeksmethode waar gebruik van is gemaakt ten behoeve van dit onderzoek is de observatie. Om een duidelijk beeld te krijgen van het pedagogisch leefklimaat dat heerste op het regionaal jeugdzorgcentrum in Meppel is gekozen voor observatie. De onderzoekers hebben beiden meerdere malen geobserveerd op de verschillende groepen. Er is bewust voor gekozen om dit door 1 onderzoeker te laten doen, om een zo natuurlijk mogelijke situatie neer te zetten. Voorkomen moest worden dat kinderen zich anders gingen gedragen omdat er andere mensen op de groep waren. In dit onderzoek kan gesproken worden over een gestructureerde vorm van observatie. Er is geobserveerd aan de hand van het orthopedagogisch methodiekmodel (zie bijlage 8). Tijdens de observatie werd er gelet op de verschillende situaties en gegevens die terug kwamen in dit model. Er is gekeken naar hoe er invulling is gegeven aan de begrippen ruimte, ritme, basisregels en materiaal. Voor dit onderzoek is gekozen voor een vorm van participerende observatie, de onderzoekers hebben meegedaan met de activiteiten en de gang van zaken op de groep. Ook is er gekozen voor verhuilde observatie, de onderzoekers hebben de kinderen niet van te voren laten weten dat ze werden geobserveerd. Er is gekozen voor deze vormen van observatie om de kinderen niet af te leiden.

Om een pedagogisch leefklimaat in kaart te kunnen brengen en te kunnen analyseren is er in dit onderzoek gebruik gemaakt van het orthopedagogisch methodiekmodel. Dit model is ontworpen door Bruininks en is geïnspireerd door de orthopedagogische theorie “specifiek opvoeden” van prof. Dr. Kok. De situaties en gegevens die in dit model naar voren komen zijn gebruikt tijdens de interviews en observaties. In de beginfase van het onderzoek is in kaart gebracht hoe het leefklimaat er toen uitzag, dit is gedaan door middel van het orthopedagogisch methodiekmodel. Aan de eindfase van het onderzoek is het model opnieuw ingevuld met gegevens die gewenst zijn. De gewenste gegevens zijn verkregen uit de interviews en enquêtes met de cliënten en personeelsleden.

Hoofdstuk 3 Resultaten

3.1 beschrijving huidig pedagogisch leefklimaat

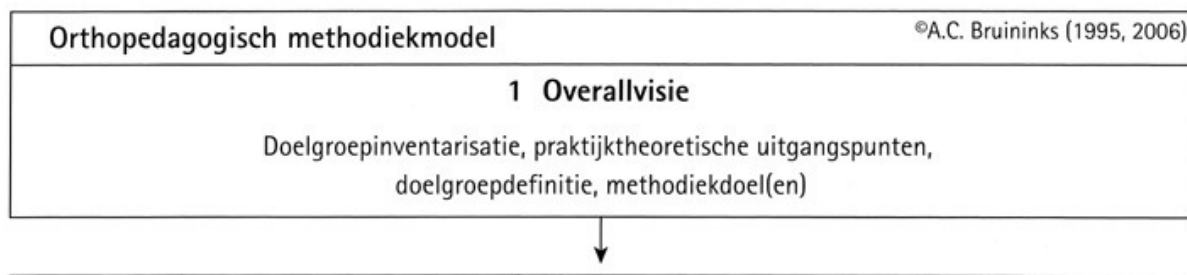
Door middel van observaties en interviews met personeel en cliënten en het orthopedagogisch methodiekmodel wordt er een beeld geschept van dit klimaat.

Hierdoor worden ook de verschillende stoornissen op de leef- en fasegroep in kaart gebracht om zo uiteindelijk een antwoord te vinden op wat wenselijk is voor hen.

Het methodiekmodel is onderverdeeld in vier categorieën namelijk:

1. Overallvisie, dit geeft aan op welke wijze wordt gekeken naar de doelgroep en naar de zorg, opvang, begeleiding en behandeling die de doelgroep daarvoor nodig heeft.
2. Organisatorische gegevens geven antwoord op de vraag: 'Wat kunnen wij onze doelgroep bieden'? Het geeft aan welke middelen beschikbaar zijn om de overallvisie uit te voeren. Tevens geeft het handvatten voor de basisaanpak.
3. De basisaanpak is stap drie in het orthopedagogisch methodiekmodel. Uiteindelijke vraag hierin is: 'wat bieden wij ons doelgroep'? Dus wat wordt er aan zorg, opvang, begeleiding en behandeling geboden?
4. Ondersteunde aanpak is het vierde en laatste punt van dit model. Het bestaat uit de ondersteuning die geboden kan worden ten aanvulling op de basisaanpak.

3.1.1 Overallvisie stap 1

In dit hoofdstuk wordt gekeken naar de doelgroep die in behandeling is binnen het RJC. Allereerst is er een doelgroepinventarisatie waaruit moet blijken op welke doelgroep dit model van toepassing is.

Doelgroepinventarisatie Gezinshulpverlening met Verblijf

Specifieke kenmerken, zaken die de betreffende doelgroep kenmerken

- Jongens en meisjes tussen de 4 en 16
- Kinderen met een IQ van 80 of hoger
- Kinderen met verschillende culturele achtergronden
- Kinderen die buiten het gezinssysteem verblijven
- Kinderen die het basis- of middelbaar onderwijs bezoeken
- Kinderen verblijven op verschillende dagen binnen het RJC.
- Kinderen met een stoornis binnen het autistisch spectrum hebben
- Kinderen die een hechtingsproblematiek hebben
- Kinderen die moeite hebben met het indelen van een vrijetijdssituatie
- Kinderen die wegens een problematisch thuissituatie niet meer 7x 24 uur thuis kunnen verblijven.
- Kinderen die moeite hebben met sociale contacten

- Ouders die nog wel verantwoordelijk blijven voor de opvoeding van hun kind
- Ouders met kinderen waarvan de onderlinge relatie gespannen of verstoord is
- Ouders die geen of over weinig pedagogisch vaardigheid beschikken om aan te kunnen sluiten bij het gedrag van hun kind.

Praktijktheoretische uitgangspunten

Dit orthopedagogisch methodiekmodel is oorspronkelijk bedoeld voor het ontwerpen van een methodiek. Echter is hier sprake van een al bestaande methodiek namelijk Gezinshulpverlening met Verblijf (GmV). De bedoeling van het praktijktheoretische gedeelte is het uiteenzetten van de verschillende theoretisch inzichten. Welke theoretische kaders gebruikt Yorneo bij de GmV? En hoe zijn deze van invloed op het pedagogisch leefklimaat op de leef- en fasegroep? Om hierachter te komen is de methodiekmap van Gezinshulpverlening met Verblijf bestudeerd.

Binnen de GmV gebruikt men het systeemdenken als basis (Bessems, 2010). Dit wordt geïntegreerd met vier andere methodieken (ook wel multimethodisch genoemd). Met het systeemdenken als basis gebruikt GmV verder: ontwikkelingsgericht, oplossingsgericht, competentiegericht en ervaringsgericht denken. Een korte toelichting op deze verschillende methodieken:

Systeemgericht

Het systeemtheoretisch denken is het theoretisch kader van waaruit de GmV opereert. In het systeemdenken staat de nauwe verbinding tussen de gezinsleden centraal. Gedrag van gezinsleden vindt altijd plaats binnen een context en kan nooit los gezien worden van de verbinding die er is tussen de leden. Gedragingen zijn alleen te begrijpen in samenhang tot elkaar, zo ook probleemgedrag. Uitgangspunt van de hulpverlening is dan ook de betrekkingen die zich ontwikkeld hebben rondom de problematiek van één van de gezinsleden. (Bessems, 2010)

Ontwikkelingsgericht

GmV houdt in de benaderingswijze van de gezinsleden en de vormgeving van de hulpverlening rekening met de gezinsfase waarin het gezin zich bevindt. Ook houdt men rekening met de ontwikkelings- en levensfase van de verschillende gezinsleden. Faseovergangen, faseproblematiek, de onzekerheden die dit opleveren bij de gezinsleden en de aanpassingen die dit van hen vraagt, zijn onderdeel van de geboden hulpverlening. Ook wordt rekening gehouden met de specifieke ontwikkelingsstadien waar opgroeiende kinderen en hun ouders mee te maken krijgen (Bessems, 2010) Bij zo'n fase kan gedacht worden aan: onderwijs of werk, vrijetijdssituaties of veranderende relaties binnen het gezin. (Choy en Schulze, 2009)

Oplossingsgericht

GmV ondersteunt gezinsleden om sterke kanten en hulpbronnen (weer) te benutten, zodat er voldoende zelfvertrouwen wordt opgebouwd om de uitdaging van de gezinshereniging aan te gaan. (Bessems, 2010)

Michael Durrent (2007) schrijft hierover het volgende: het opdoen van succeservaringen op gezinsniveau die 'goed genoeg' zijn is hierbij belangrijk. Op deze wijze wordt een context waarin het handelen en denken van gezinsleden beïnvloed wordt door schaamte en schuld veranderd in een context waarin competentie en zelfvertrouwen leidende principes zijn.

Competentiegericht

Binnen Gezinshulpverlening met Verblijf vormt competentievergroting bij de gezinsleden een belangrijk aandachtspunt. Competentievergroting is erop gericht het vaardigheidsrepertoire van de gezinsleden uit te breiden. De hulpverlening vanuit GmV is erop gericht de gezinsleden te ondersteunen in de balans

tussen ontwikkelingstaken en vaardigheden. Er wordt aandacht besteed aan het vergroten van de vaardigheden, het tijdelijk verlichten van de taken, positieve factoren aan te wenden en stressoren te verminderen. (Bessems, 2010)

Ervaringsgericht

Binnen de GmV maakt Yorneo gebruik van Ervarend Leren. Bij Ervarend Leren worden gezinsleden in een voor hen vreemde situatie gebracht om andere ervaringen op te doen dan zij gewend zijn. Dit met het doel hun gedragsrepertoire en vaardigheden uit te breiden, te leren en een hernieuwd toekomstperspectief te realiseren (Duinham, Glas & van der Ploeg, 1996).

Doelgroepdefinitie

Voor GmV komen gezinnen in aanmerking waar het laveren tussen emotionele verbondenheid en zelfbepaling van de gezinsleden gestagneerd of geïsoleerd is geraakt van de maatschappelijke verwachtingen en waar enkel ambulante hulpvormen ontoereikend zijn gebleken. Het ontwikkelingsperspectief van het gezin staat in dergelijke situaties onder druk. Om de bestaande krachten binnen het gezin weer te mobiliseren en te verruimen om zo een voor het gezin en de maatschappij een gezond ontwikkelingsperspectief te creëren, is tijdelijk verblijf van tenminste één van de gezinsleden buiten het gezin noodzakelijk. Dit tijdelijk verblijf kan alleen ingezet worden als er ook gezinshulpverlening wordt geboden. Het merendeel van de kinderen (en hun gezinnen) die gebruik maken van GmV heeft de leeftijd tussen de 12 en de 18 jaar.

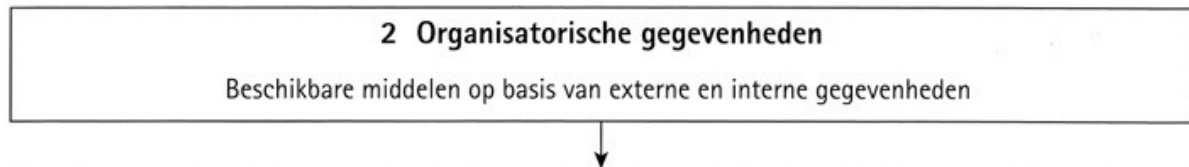
Methodiekdirken

Binnen GmV worden, in overleg met het gezin, de volgende doelen nagestreefd:

1. Balans tussen emotionele verbondenheid en zelfbepaling binnen het gezin en tussen de gezinsleden is dusdanig hersteld dat gezinshereniging mogelijk is.
2. Het gezin is erin geslaagd zichzelf weer als competent en succesvol te ervaren.
3. Het gezin is in staat om sterke kanten en hulpbronnen waarover ze beschikken te benutten.
4. De bestaande krachten passend bij het ontwikkelingsperspectief van het gezin en passend bij de gezins- en ontwikkelingsfase van het gezin en de gezinsleden zijn hersteld en verruimd.

3.1.2 Organisatorische gegevens leefgroep en fasegroep. Stap 2

©A.C. Bruininks (1995, 2006)

In dit onderdeel organisatorische gegevens zullen alleen de gegevens vermeld worden die in relatie staan met de doelgroep. Informatie die relevant is voor het ontwikkelen van een basisaanpak en een ondersteunende aanpak.

Binnen het Regionaal Jeugdzorgcentrum wordt er gestreefd naar een zo kort mogelijke behandeling. De methodiek die wordt gehanteerd binnen het RJC wordt regelmatig bijgeschaafd. Yorneo zegt hierover het volgende:

Als iets (beter) werkt, ga ermee door.

Als iets werkt, leer het aan, en van de ander.

Als iets niet werkt, stop, reflecteer en doe iets anders.

Sinds januari 2010 heeft het Regionaal Jeugdzorgcentrum een doorontwikkeling meegemaakt. Sinds die tijd wordt er gewerkt met de methodiek: Gezinshulpverlening met Verblijf (GmV). De doelen hiervan zijn in het voorgaande hoofdstuk beschreven.

De cliënten verblijven op een locatie in Meppel. Een woning waar plaatst is voor 15 cliënten die er tijdelijk kunnen verblijven. Er wordt zo kort mogelijk gebruik gemaakt van deze locatie, althans dat is het doel. De duur van het verblijf wordt per gezin bekeken. Een verblijf kan dus verschillende vormen hebben. Één van de gezinsleden kan twee dagen maar ook 7 dagen per week op het RJC verblijven. Gezinshulpverlening met Verblijf kan twee verschillende programma's bieden. Allereerst: de leefgroep waarbinnen de taken verzorgen, opvoeden en behandelen centraal staan. Deze punten zijn afgestemd met de uitgangspunten die door het gezin, Bureau Jeugdzorg en Yorneo bij aanvang van de hulpverlening zijn vastgesteld.

Ten tweede: de fasegroep, in tegenstelling tot de leefgroep is de behandelcontext hier gericht op het oefenen en experimenteren als overgang naar zelfstandig wonen. Binnen het fasehuis verblijven jongeren bij wie het zicht op zelfstandigheid al aanwezig is. Thema's hierbij zijn: zelfstandigheid, zelfredzaamheid en maatschappelijke oriëntatie van de jeugdige.

De professionals die betrokken zijn bij de uitvoering van de methodiek zijn: de behandelingscoördinator, hulpverlener met coördinerende taken, ambulant begeleider en pedagogisch medewerkers. Binnen het regionaal jeugdzorg centrum worden stagiaires ingezet, van verschillende scholen, hbo en mbo niveau. Ook wordt er gebruik gemaakt van invalkrachten.

Op de leefgroep werken zes pedagogisch medewerkers, één ambulant begeleider, één behandelcoördinator en één hulpverlener met coördinerende taken die in contact staat met de teamleider van de drie gezamenlijke RJC's.

De pedagogisch medewerkers draaien de diensten op de leefgroep. De pedagogisch medewerker is het aanspreekpunt voor het gezin waar het praktische zaken rondom verzorging en opvoeding betreft. Er is nauw contact tussen de pedagogisch medewerker, het gezin en de behandelcoördinator. (Bessems, 2010)

De ambulant begeleider van zowel de leer als de fasegroep voegt in bij de hulpverlening als er specifieke gezinshulpvragen door het gezin voorgelegd worden of samen met het gezin signaleerd worden.

Het verschil bij de fasegroep is dat de ambulant begeleider ook de rol van pedagogisch medewerker op zich neemt door een aantal diensten per week te draaien.

De gebruikte methodiek is niet losstaand maar maakt deel uit van een zorgprogramma namelijk het cluster 13 / 18 waarbinnen zich verschillende behandelvormen en zorgprogramma's bevinden. Centraal staat in dit zorgprogramma de gezinshulpverlening, er wordt, als basis, systeemgericht gewerkt. Binnen het systeemgericht werken zijn oplossingsgericht, competentiegericht, ontwikkelingsgericht en ervaringsgericht werken geïntregeerd. Een onderdeel van deze gezinshulpverlening is dat kinderen tijdelijk kunnen verblijven op het regionaal jeugdzorgcentrum.

Van welke overlegvormen wordt uitgegaan? Met wie, wanneer en hoe vaak?

Binnen alle locaties waar GmV wordt toegepast houdt men dezelfde overlegstructuur aan. Deze structuur bestaat uit 4 weken en heeft een aantal vaste overlegvormen. Hieronder worden deze kort genoemd en het doel wordt hierbij beschreven.

Beleidsvergadering

Doel: informatie uitwisselen op het gebied van organisatie en beleid

Thema bijeenkomst

Doel: informatie uitwisseling n.a.v. een specifiek (inhoudelijk) thema

Casuïstiek leer/ leefgroep

Doel: inhoudelijke bespreking van alle gezinnen a.d.h.v. weekrapportages. Daarnaast is er ruimte voor andere inhoudelijke inbreng.

Casuïstiek fasegroep

Doel: inhoudelijke bespreking van alle gezinnen a.d.h.v. weekrapportages. Daarnaast is er ruimte voor andere inhoudelijke inbreng.

Intervisie leef/ leergroep

Doel: uitwisseling van te voren ingebrachte onderwerpen.

Intervisie fasegroep

Doel: uitwisseling van te voren ingebrachte onderwerpen.

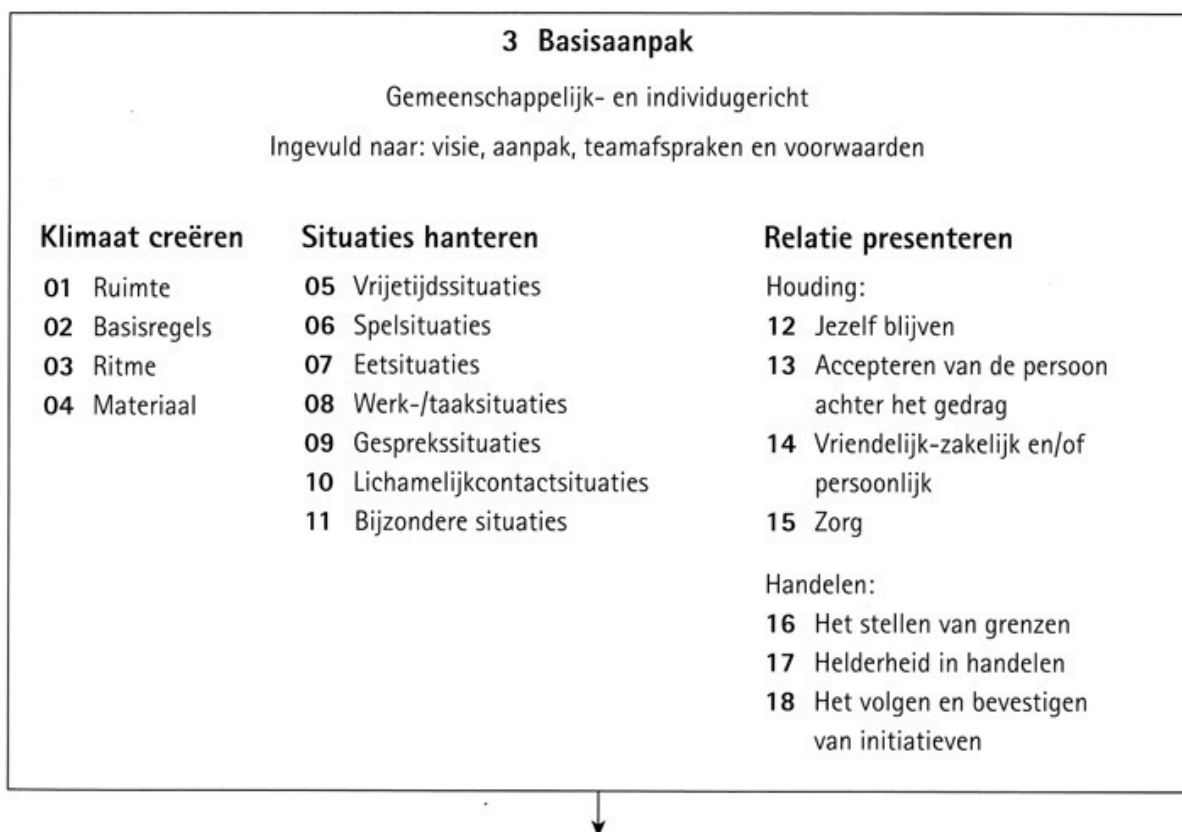
Werkbegeleiding pedagogisch medewerkers

Doel: inhoudelijke methodische begeleiding/ verdieping

Werkbegeleiding ambulant begeleiders

Doel: inhoudelijke methodische begeleiding/ verdieping

De kwaliteit van de methodiek wordt bewaakt door regelmatig te evalueren tijdens de vergaderingen. Een themabijeenkomst kan zo ingedeeld worden dat deze wordt gewijd aan het (door)bespreken van de methodiek. Ook is sprake van een inwerkprogramma voor nieuwe werknemers, alle werknemers hebben een informatiemap ontvangen waarin beschreven staat hoe de methodiek er uit ziet.

Om inzicht te krijgen in het leefklimaat dat gewenst is op de leef- en fasegroep wordt invulling gegeven aan de derde stap van het orthopedagogisch methodiekmodel. Cliënten ervaren een klimaat dat wordt neergezet door, in dit geval, de groepswerker. Zij geven ieder op hun eigen manier een invulling aan de begrippen: ruimte, basisregels, ritme en materiaal. (Bruininks, 2006)

Om erachter te komen hoe het pedagogisch leefklimaat binnen de methodiek Gezinshulpverlening met Verblijf wordt neergezet worden een aantal onderwerpen bekeken. In de bovenstaande figuur is een deel van het orthopedagogisch methodiekmodel te zien. Om boven water te krijgen hoe het klimaat op de leef- en fasegroep in elkaar zit wordt gekeken naar de onderwerpen: klimaat creëren, situaties hanteren en relatie presenteren. Binnen deze onderwerpen wordt onderscheid gemaakt tussen de leef- en fasegroep. Binnen deze groepen hebben we namelijk te maken met verschillende factoren die het leefklimaat op een verschillende manier beïnvloeden.

Om invulling te kunnen geven aan het orthopedagogisch methodiek model is gebruik gemaakt van observaties. Op de fasegroep hebben een drietal observaties plaatsgevonden. Deze hebben plaatsgevonden in de middag en avonden omdat op dat tijdstip de meeste cliënten aanwezig zijn. Op de leefgroep is vier keer sprake geweest van een observatie. Twee daarvan waren gedurende de hele dag, de andere twee gedurende een deel van de middag.

Klimaat creëren

Ruimte

Leefgroep:

De woonruimte is een grote ruimte die voor verschillende doeleinden wordt gebruikt. Ook de keuken heeft een plaats in deze ruimte. Deze leefruimte functioneert als eetkamer, woonkamer, computerkamer, speelkamer, keuken, televisiekamer. De eettafel wordt gebruikt om aan te eten maar ook om spelletjes te doen en koffie en thee te drinken.

In de ruimte bevindt zich een kantoor met een glazen deur voor de groepsleiding. De kinderen hebben allemaal een eigen slaapkamer op de eerste etage.

Op planken aan de muur staan spelletjes die gebruikt kunnen worden door de kinderen.

De wanden zijn allemaal wit geschilderd en de ruimte is aangekleed met planten, door kinderen gemaakte schilderijen en tekeningen.

Fasegroep:

De fasegroep bevindt zich, samen met de leefgroep, in een grote villa. De leefgroep zit aan de voorkant van dit huis, de fasegroep aan de achterkant. Bezoekers komen binnen via de voordeur en moeten door een lange, smalle gang naar het kantoor van de fasegroep. De cliënten komen binnen via de zijkant van het huis. De cliënten lopen via een steeg naar de toegangsdeur en komen zo uit bij de trap naar boven of bij de achterkant van het kantoor. Het kantoor dient als werkplek van de ambulant begeleider of pedagogisch medewerker. Tevens dient dit kantoor als ontmoetingsplek van de cliënten. Zij kunnen hier een kopje thee drinken of een gesprek voeren met de begeleiders. Naast het kantoor is een keuken gevestigd waar de cliënten kunnen koken tijdens hun kooktrainingen. De slaapkamers van de cliënten bevinden zich op de bovenste verdieping van het pand. Wanneer men de trap oploopt ziet men een lange gang met aan de linkerkant de slaapkamers van de cliënten en rechts de computerkamer, keuken, douches en toiletten. De computerkamer wordt gebruikt om huiswerk te maken of te ontspannen, ook kunnen de cliënten hier samen zitten. In de keuken kunnen de cliënten voor zichzelf koken wanneer zij geen kooktraining hebben.

Basisregels

Leefgroep:

Tijdens de observatie is er geen duidelijk beeld verkregen van de basisregels. Een aantal regels die gelden op de groep zijn dat de jongeren op tijd komen als er afspraken gemaakt worden over tijd, bijvoorbeeld voor het eten.

Fasegroep:

Binnen de fasegroep is het een verplichting om een dagbesteding te hebben.

De cliënten hebben om de twee weken een bewonersvergadering.

De cliënten zijn 's avonds na 23.00 uur op hun kamer.

De cliënten hebben vaste afspraken omtrent de kooktrainingen.

De cliënten maken door de dag heen afspraken met hun begeleider, ze laten weten waar ze zijn.

Iedere cliënt heeft een vaste taak.

Ritme

Leefgroep:

Op de leefgroep wordt er gezamenlijk ontbeten om half 8, daarna gaan de jongeren naar school of de dagbesteding. Tussen 15.00 uur en 16.00 uur komen de jongeren uit school en wordt er gezamenlijk wat gedronken. Tussen 17.00 uur en 17.30 uur is er tijd voor een rustmoment de jongeren moeten dan even wat voor zichzelf doen op hun kamer. Om 17.30 uur wordt er gezamenlijk gegeten. Rond 19.30 wordt er weer gezamenlijk wat gedronken met de jongeren. Tussen 20.15 uur en 22.00 uur gaan de jongeren naar bed afhankelijk van hun leeftijd. Toch wordt er niet altijd even strikt naar deze dagelijkse routine

gekeken. Tijdens de observatie werd er voor gekozen om het rustmoment te laten zitten en ook waren niet alle jongeren aanwezig tijdens de gezamenlijke eet en drink momenten.

Deze dagelijkse routine is niet visueel gemaakt voor de jongeren op de groep.

Tijdens de dag zitten groepsbegeleiders regelmatig op kantoor, als de kinderen er niet zijn maar ook als de kinderen er wel zijn.

Fasegroep:

Te zien is dat de cliënten op weg zijn naar zelfstandigheid. Buiten de verplichting van een dagbesteding zijn zij in de vrijheid gesteld om zelf de rest van hun dag in te vullen. Een uitzondering hierbij is een afspraak met je begeleider. Voorbeeld hiervan is dat de cliënt om 17.00 uur boodschappen gaat doen en om 17.30 uur samen met zijn/ haar begeleider gaat koken. Deze afspraken kunnen gemaakt worden met verschillende begeleiders. Iedere cliënt heeft individuele afspraken waardoor iedere cliënt ook een individueel ritme heeft. Één cliënt mag zelf beslissen wanneer hij/ zij zijn wekelijkse taak uitvoert. Naast het ritme van de cliënt is ook het ritme van de begeleiders te zien. Vanaf 14.00 uur tot 21.30 is een ambulant begeleider in dienst, na 21.30 is er een pedagogisch medewerker in dienst die tot de volgende morgen 10.00 uur op de fasegroep is. Tussen 10.00 uur en 14.00 neemt de hulpverlener met coördinerende taken waar.

Materiaal

Leefgroep:

Op de groep is geprobeerd een gezellige sfeer neer te zetten, op de banken liggen gekleurde kussens. Aan de wanden hangen schilderijen en tekeningen van de jongeren. Tijdens het observeren waren er een aantal punten die opvielen met betrekking tot het materiaal. Tijdens het eten werd gebruik gemaakt van een tafelkleed wat helemaal kapot was, er zaten op verschillende plekken gaten in. Toen een van de kinderen wilde gaan tekenen ging zij op zoek naar stiften, de stiften lagen op verschillende plaatsen. Het brood ligt in een kast aan de ander kant van de kamer, niet in de keuken. Er is geen vaste plek voor de tafelkleden, deze liggen boven op de kast.

Fasegroep:

In het kantoor is weinig sprake van gezelligheid. Er staat een bureau met daarop een computer waarop de begeleider kan werken. Achter in het kantoor staat een ronde tafel met 5 donkere stoelen. Hier tegenover staat een grote tv. Achter de tafel staat een donkere kast met dossiers en paperassen. De keuken op de begane grond is klein en mist veel materialen, pannen en bestek zijn wel aanwezig maar dit houdt niet over. Het gasfornuis bevat een kapotte knop en de afzuigkap voelt vettig aan.

In de computerkamer op de eerste verdieping staat een computer waarop cliënten huiswerk kunnen maken of kunnen ontspannen. De rest van de kamer is kaal, afgezien van een tafel met daarbij twee stoelen. De slaapkamers zijn ingedeeld naar eigen smaak van de cliënten. De keuken op de bovenste verdieping is ook van de cliënten zelf, zij moeten zelf voor hun materiaal zorgen. De keuken bevat ook een wasmachine en droogtrommel. De vuile was kan in de keuken worden verzameld in een wasmand.

Situaties hanteren

Vrijtijdssituaties

Leefgroep:

Na schooltijd hebben de kinderen tijd om iets voor zichzelf te gaan doen, ook is er na het eten nog tijd om wat voor je zelf te doen. Het ene kind gaat naar vrienden, de ander blijft op de groep en gaat computeren. Wel worden de kinderen, als het mooi weer is, bijvoorbeeld gestimuleerd om buiten te gaan spelen, en mogen jongere kinderen niet alleen naar de stad.

Fasegroep:

Omdat de cliënten op weg zijn naar een zelfstandig bestaan mogen zij hun vrije tijd zelf indelen. Dit wordt te allen tijde afgestemd op wat de cliënt aankan. De één gaat naar vrienden, de ander kijkt tv op zijn/ haar slaapkamer of maakt een babbeltje met de leiding.

Spelsituaties

Leefgroep:

Op de groep worden regelmatig spelletjes gedaan door de kinderen onderling of met de groepsleiding. Het spelen van een spel wordt voornamelijk gezien als een vorm van plezier maar aan de andere kant is het ook een duidelijk leermoment.

Fasegroep:

Een spelsituatie komt op de fasegroep niet veel voor. Af en toe een potje voetbal is de meest voorkomende vorm hiervan. Nadeel hiervan is dat dit moet plaatsvinden op het terrein van de leefgroep. Om de leefgroep niet te storen wordt er vaak voor gekozen om cliënten van de fasegroep hier niet te laten komen. Dat betekent dus dat een potje voetbal niet altijd vanzelfsprekend is.

Eetsituaties

Leefgroep:

Er wordt gezamenlijk gegeten op de leefgroep, er wordt met de hele groep aan een tafel gegeten. Voor en na het eten wordt een moment stilte gehouden voor de mensen die dat willen. Tijdens het eten wordt gekletst. Het eten wordt gekookt en opgediend door een gastvrouw, de tafel wordt gedekt en afgeruimd door een van de kinderen. Als een kind voor een tweede keer op wil scheppen of drinken wil moet hij dit vragen aan de groepsleiding. De groepsleiding zit tussen de kinderen aan tafel, er is geen sprake van vaste plekken aan tafel.

Fasegroep:

Zoals al eerder genoemd zijn er drie verschillende eetsituaties. Zo kan het zijn dat een cliënt samen kookt met zijn begeleider of dat een cliënt voor zichzelf kookt. Ook komt het voor dat cliënten met elkaar koken en dit samen opeten. Te zien was dat, hoewel er drie mogelijkheden zijn, begeleider en cliënten toch aan de ronde tafel in het kantoor gezamenlijk hun maaltijd nuttigen.

Werk- / taaksituaties

Leefgroep:

De kinderen op de leefgroep gaan overdag allemaal naar school of hebben een andere vorm van dagbesteding.

Op de leefgroep hebben de kinderen ook taken, ze moeten allemaal elke dag een taak doen, bijvoorbeeld tafeldekken of vaatwasser uitpakken. Daarnaast zijn de kinderen verantwoordelijk voor hun eigen slaapkamer, elke donderdag wordt deze schoongemaakt.

Fasegroep:

Binnen het fasehuis geldt dat je bij de intake een dagbesteding moet hebben. Het positieve gevolg hiervan is dat cliënten overdag aan het werk zijn of op school zitten. Dit laatste komt het meest voor maar het gebeurt ook wel dat cliënten school en werk combineren. Achterliggende gedachte van het hebben van een dagbesteding is het feit dat voor een cliënt, die later zelfstandig gaat wonen, een opleiding of baan een belangrijke steunpilaar is.

Gesprekssituaties

Leefgroep:

Elk kind heeft een vaste persoonlijke begeleider op de groep, daarnaast worden veel gesprekken gehouden met de ambulant begeleider. De cliënt maakt met de ambulant begeleider en de persoonlijke begeleider afspraken voor gesprekken.

vaak ontstaan gesprekssituaties op de groep tijdens het eten, drinken of het doen van activiteiten.

Gesprekssituaties kunnen ontstaan tussen een groepsleiding en het kind maar ook tussen kinderen onderling.

Fasegroep:

Iedere cliënt heeft zijn vaste ambulante begeleider. Met deze ambulant begeleider maakt de cliënt afspraken voor gesprekken. Dit kan gebeuren wanneer de ambulant begeleider dienst heeft, toch kiezen deze er vaak voor om gesprekken met hun cliënten buiten de diensten om te plannen. Verder ontstaan er gespreksituaties door de aanwezigheid van een begeleider in het kantoor, het gezamenlijk koken en eten, de gezamenlijke computerruimte boven, de bewonersvergaderingen en de koffiemomenten.

Lichamelijkcontactsituaties

Leefgroep:

Lichamelijke contactsituaties komen in de verzorgende vorm niet voor, alle kinderen zijn ouder dan tien jaar en douchen zelfstandig. Contactsituaties die wel voorkomen op de leefgroep zijn: een knuffel of een kus bij het naar bed brengen voor de kinderen die dit willen, tijdens het spelen op de groep bijvoorbeeld stoeien.

Lichamelijke contactsituaties tijdens conflictsituaties zullen waarschijnlijk ook voor komen op de groep, toch is dit tijdens het observeren niet naar voren gekomen.

Fasegroep:

Lichamelijke contactsituaties komen in de verzorgde vorm niet voor. De cliënten zijn ouder dan 16 jaar en douchen dus zelfstandig. Situaties waarin gesproken kan worden van lichamelijk contact, binnen de fasegroep, zijn: welkom, afscheid, sport en ruzie.

Een hulpverlener moet zelf een inschatting maken in hoeverre deze kiest voor lichamelijk contact tijdens een afscheid of een welkom. Met een 'welkom' wordt bedoeld dat de cliënt voor het eerst op de fasegroep verschijnt. Met een 'afcheid' vertrekt een cliënt van de fasegroep. Een beleid omtrent lichamelijke contactsituaties bij een ruzie is tijdens deze observatie niet aan de orde gekomen.

Tijdens de observaties is geen van de bovengenoemde lichamelijke contactsituaties aan de orde gekomen, verdere verdieping leerde dat Yorneo wel handvatten biedt om te kunnen omgaan met deze situaties doormiddel van bijvoorbeeld een intimiteitenprotocol.

Bijzondere situaties

Leefgroep:

Met bijzondere situaties wordt zorgvuldig omgegaan. Over korte tijd gaat er een verhuizing plaats vinden voor de leefgroep, een bijzondere situatie, de kinderen worden hierop goed voorbereid. Ze kunnen met hun vragen terecht bij de groepsleiding en mogen van te voren een keer kijken in het nieuwe huis als ze dit willen.

Fasegroep:

Hierbij kan gedacht worden aan gevaarlijke situaties, overgangssituaties, onverwachte of afscheidsituaties. Tijdens de observaties zijn hierover geen protocollen aan de orde gekomen. Ook een dergelijke situatie bleef uit. Mocht er een dergelijke situatie plaatsvinden dan kan de pedagogische medewerker of ambulant begeleider altijd te rade gaan bij de behandelcoördinator. Mocht deze afwezig zijn dan kan de werker bellen met de interne bereikbaarheidsdienst. Hierbij is een teamleider of behandelcoördinator altijd te bereiken. Een situatie waarbij sprake is van grote verandering voor de cliënt worden in de vergadering uitvoerig besproken. Organen als communicatie of facilitaire dienst kunnen ingezet om de verandering voor de cliënt zo positief mogelijk te laten verlopen.

Relatie presenteren

Leefgroep:

Bij de groepsleiding op de leefgroep zien we dat ze een open houding aannemen, regelmatig grapjes maken maar ook meestal duidelijk grenzen aangeven. Kortom medewerkers bieden kaders waarbinnen de cliënten zich kunnen ontplooiën en ontwikkelen.

Fasegroep:

Ambulant werkers sturen voornamelijk aan op de zelfstandigheid van cliënten. 'Je bent 16 dus weet je wat de gevolgen van je keuze kunnen zijn'. Ondanks dat er wordt aangestuurd op zelfstandigheid tonen de begeleiders toch affectie door cliënten bij hen in het kantoor te laten zitten om hun verhaal te kunnen doen.

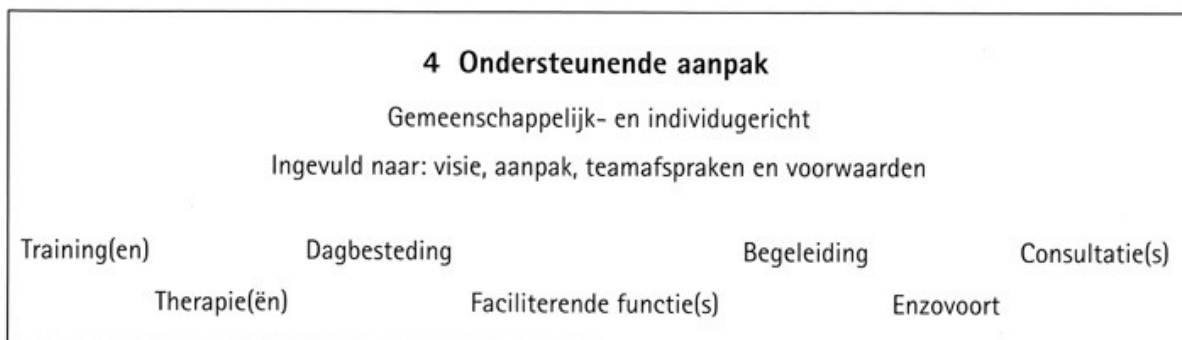
Het begrip zelfstandigheid betekent niet dat de cliënt alles alleen moet doen. Werkers ondersteunen de cliënten wel degelijk maar doen dit zo dat de cliënt zelf werkt aan een oplossing.

Tijdens de interviews werd de werker gevraagd wat hun houding richting de cliënt is. Dus hoe benaderen zij een cliënt tijdens een dienst of gesprek? Hieronder staan de vijftien meest genoemde kwaliteiten die pedagogisch en ambulante medewerkers inzetten tijdens hun contacten met cliënten:

- Transparant zijn
- Terugkoppelen wat je ziet
- Rustig blijven
- Een open houding aannemen
- Vrolijk zijn
- Duidelijk zijn
- Niet te streng of autoritair
- Goed luisteren
- Betrouwbaar
- Vriendelijk
- Duidelijk grenzen stellen
- Respectvol
- Consequent zijn
- Jezelf blijven
- Humor gebruiken

3.1.4 Ondersteunende aanpak: stap 4

©A.C. Bruininks (1995, 2006)

Binnen stap 4 wordt gekeken naar de ondersteunende aanpak. De ondersteunende aanpak bestaat uit datgene wat ter ondersteuning en ter aanvulling van de basisaanpak wordt geboden. (Bruininks, 2006) Het geeft dus antwoord op de vraag: 'wat bieden wij onze doelgroep verder?' Naar aanleiding van de observaties en het bestuderen van de methodiekmap is de ondersteunende aanpak, ten aanzien van de leef- en fasegroep, hieronder in beeld gebracht. De informatie is verkregen door middel van observaties en uit de methodiekmap van Yorneo.

Therapie en trainingen

Binnen Yorneo worden verschillende therapieën en trainingen aangeboden. Gedacht kan worden aan bijvoorbeeld Intensieve Orthopedagogische Gezinsbehandeling. Mocht het zo zijn dat deze niet aansluitend zijn bij de hulp die een cliënt/ gezin nodig heeft dan kunnen er ook therapieën of trainingen buiten Yorneo worden gevolgd. Er wordt bijvoorbeeld samen gewerkt met externe organisaties die trainingen en therapieën aanbieden. Er wordt bijvoorbeeld veel samengewerkt met Accare. Accare is een organisatie die kinder- en jeugdpsychiatrische biedt aan kinderen tussen de 0 en 18 jaar, eventueel doorlopend naar 23 jaar.

Personeel dat werkzaam is binnen Yorneo krijgt de kans om ondersteunende cursussen te volgen. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan Video Interactiebegeleiding waarbij werkers doormiddel van videomateriaal meer inzicht krijgen in hun eigen manier van handelen.

Samenwerking met ouders

Binnen het regionaal jeugdzorg centrum wordt, zowel op de leefgroep als op de fasegroep, heel veel samengewerkt met ouders. Er is sprake van gezinshulpverlening met tijdelijk verblijf voor kinderen. Dit betekent dat het gezin centraal staat en dat de ouders veel betrokken worden bij de opvoeding van het kind. Het uiteindelijke doel is immers dat de kinderen weer terug gaan naar huis. Belangrijk hierin is dat er nauw contact is tussen de ouders, pedagogisch medewerkers en behandelcoördinatoren. Op de leefgroep zien we ook dat ouders veel betrokken worden bij het kind, als een kind naar de stad wil of dingen wil kopen moet dit in veel gevallen eerst overlegd worden met de ouders. Op deze manier merken de kinderen ook dat hun ouders de belangrijkste opvoeders zijn.

Dagbesteding

Alle cliënten die verblijven op het regionaal jeugdzorgcentrum gaan naar school, de cliënten zijn allemaal nog leerplichtig. Sommigen van hen hebben ook een bijbaantje waarbij gedacht moet worden aan een kranten of folderwijk. Op de fasegroep kan het ook voorkomen dat cliënten al aan het werk zijn.

Vrijtijdsbesteding

Binnen het regionaal jeugdzorgcentrum is geen sprake van een vrijetijdsafdeling. Wel worden er activiteiten georganiseerd waar jongeren aan mee kunnen doen, zo wordt er wekelijks een bezoek gebracht aan het plaatselijke zwembad. Ook zijn er voldoende middelen aanwezig die kinderen kunnen gebruiken in vrijetijdssituaties zoals een tafeltennistafel, een Nintendo Wii en verschillende spellen. Kinderen hebben de mogelijkheid om lid te worden van een (sport)vereniging of club. Op de fasegroep delen de cliënten zelf hun vrije tijd in, die bestaat onder andere uit vrienden en computeren. Ook cliënten op de fasegroep hebben de mogelijkheid om lid te worden van een (sport)vereniging of club.

Facilitaire dienst

Binnen het regionaal jeugdzorgcentrum zijn er verschillende diensten/personen die het groepswerk ondersteunen. Er is een gastvrouw en een schoonmaakster die verantwoordelijk zijn voor het huishouden. Er is een kok die verantwoordelijk is voor de boodschappen en het eten. Binnen de fasegroep zijn deze mensen minder actief. Zoals al vaker genoemd wordt hier aangestuurd op de zelfstandigheid van een cliënt. Daarbij hoort dus zelf koken en zelf je kamer opruimen. Voor technische gebreken is er een klusjesman.

Binnen dit onderzoek was het de bedoeling om ouders, cliënten en personeel te benaderen. Bij de ouders is er gekozen een enquête te sturen. Hier is geen respons op gekomen, er zijn op dit punt ook geen resultaten.

3.2 Pedagogisch leefklimaat vanuit Gezinshulpverlening met Verblijf

Klimaat hanteren

Om inzicht te geven in wat de methodiek voorschrijft ten aanzien van het pedagogisch leefklimaat wordt gebruik gemaakt van het orthopedagogisch methodiekmodel (Bruininks, 2006). In dit model zien we dat er bij het creëren van een pedagogisch leefklimaat rekening wordt gehouden met de volgende begrippen: ritme, ruimte, basisregels en materiaal. Onder deze deelvraag zal worden omschreven tot in hoeverre deze begrippen naar voren komen in de methodiek Gezinshulpverlening met Verblijf (GmV). De informatie is verkregen uit de methodiekbeschrijving (Bessems, 2010)

Ruimte

Binnen de methodiek Gezinshulpverlening met Verblijf wordt geen beschrijving gegeven over hoe de ruimte vormgegeven moet/kan worden. Wel lezen we dat elk kind behoefte heeft aan orde, hieruit kan opgemaakt worden dat het volgens de methodiek van belang is dat de ruimte er ordelijk uitziet. Dat het opgeruimd is, dat spullen op een vaste plaats liggen en dat de functies van de ruimten helder zijn. Ook wordt er in de methodiek geschreven dat er wordt gestreefd naar een klimaat van huiselijkheid, sfeer en warmte (net als in de gezinssituatie)

Basisregels

In de methodiek worden geen regels aangereikt die van toepassing zijn op de leefgroep. Wel wordt aangegeven dat het van belang is om consequent te zijn. Het consequent hanteren van groepsregels, gewoonten en rituelen zorgt voor voorspelbaarheid en continuïteit in de dagelijkse zorg.

Ritme

In de methodiek staat omschreven dat elk kind behoefte heeft aan structuur, orde en regelmaat. Hierdoor ontstaat continuïteit in het leven van een kind. Deze voorspelbaarheid verschaft hem houvast en overzicht in de dagelijkse gang van zaken. De meeste kinderen binnen de leefgroep hebben door hun problematiek extra behoefte aan structuur, orde en regelmaat. Een belangrijk element van de behandeling is dat kinderen wennen aan de dagelijks terugkerende routine.

Materiaal

In de methodiek wordt geen aandacht besteed aan welke materialen er gebruikt kunnen worden binnen het groepswerk.

Situaties hanteren

Binnen de methodiek wordt niet omschreven hoe er om moet worden gegaan met de verschillende situaties zoals de eetsituatie en de vrijetijdssituatie. Beschreven wordt wel dat het belangrijk is dat er een teamvisie gevormd wordt. Door middel van een teamvisie worden dingen op dezelfde manier aangepakt. Belangrijk hierin is dat voor iedereen duidelijk is waarom de dingen gedaan worden zoals ze gedaan worden. Als er bij mensen onduidelijkheid is over een regel of een gewoonte wordt de regel of gewoonte al snel afgeschaft of op verschillende manieren geïnterpreteerd door verschillende groepsleiders.

Relatie presenteren

In de methodiek wordt beschreven dat het van belang is goed te kunnen invoegen om een werkrelatie op te kunnen bouwen met cliënten. Met invoegen wordt bedoeld dat de hulpverlener zich aanpast aan de cliënt. Bij het invoegen is het van belang goed te luisteren en om positief te blijven.

Taken voor de pedagogisch hulpverleners op de leefgroep en fasegroep worden in de methodiek als volgt weergegeven:

Beschikbaar zijn: het is voor de hulpverlener van belang, dat hij zich emotioneel beschikbaar opstelt

voor de jongere. Over het algemeen zal het kind altijd op de hulpverlener moeten kunnen rekenen. De hulpverlener stelt zich als persoon beschikbaar en creëert een klimaat waarin de jeugdige weet dat hij kan rekenen op zorg en aandacht. Dit gebeurt bijvoorbeeld door het dagprogramma en vaste gewoonten en rituelen.

Voorspelbaar zijn: belangrijk binnen de behandeling van de jongeren is dat ze wennen aan een dagelijks terugkerend programma, gewoonten en rituelen. In grote lijnen is voor elk kind het dagprogramma het zelfde, met daarnaast specifieke elementen aangepast aan het kind. Bij de jeugdigen komt het regelmatig voor dat ze de handelingen en vaardigheden die horen bij de zorg van alledag niet eigen hebben gemaakt. Door op een voorspelbare manier de jeugdige te begeleiden in het eigen maken van deze handelingen en vaardigheden wordt veiligheid en vertrouwen geboden.

Consequent zijn: consequent hanteren van groepsregels, gewoonten en rituelen zorgt voor voorspelbaarheid en continuïteit.

Een hulpverlener moet orthopedagogisch handelen, aansluiting zoeken bij de cliënt, interventies plegen, generatiegrenzen hanteren en eenduidig handelen.

Daarnaast is de pedagogisch hulpverlener bezig met observeren, planmatig handelen en een pedagogisch relatie vormgeven.

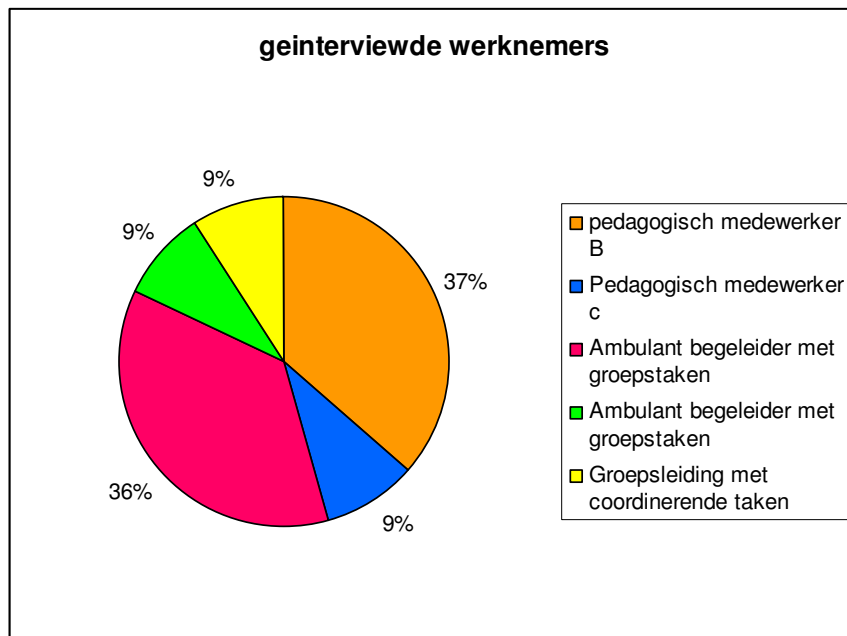
In de methodiek wordt beschreven dat de houding van de hulpverlener zich kenmerkt door respect voor alle gezinsleden. Dit respect wordt getoond door:

- Problematiek serieus nemen, optimistisch blijven over veranderingsmogelijkheden
- Eerlijk, open, echt, betrouwbaar, duidelijk, voorspelbaar, zorgvuldig, kritisch, opbouwend en vasthouden te zijn.
- Transparant te zijn.

3.3 Wenselijk pedagogisch leefklimaat

Om inzicht te krijgen in de ervaringen van cliënten en personeel met betrekking is gekozen voor interviews met personeel en cliënten om zo antwoord te kunnen geven op de vraag: wat is wenselijk? Hoe ervaren de cliënten het pedagogisch leefklimaat?

In totaal zijn er 11 medewerkers geïnterviewd met verschillende functies (zie figuur 1).

figuur 1

Omdat er sprake is van twee verschillende doelgroepen wordt er een scheiding gemaakt tussen resultaten voor de leefgroep en voor de fasegroep. Veel werknemers hebben ervaring met beide doelgroepen. De interviews die gehouden zijn met de groepsleiding van de fasegroep zullen alleen gebruikt worden voor de resultaten van de fasegroep. De interviews die gehouden zijn met de personeelsleden van de leefgroep, zullen alleen gebruikt worden voor de resultaten van de leefgroep. Er zijn ook interviews gehouden met personeelsleden die niet groepsgebonden zijn, bijvoorbeeld de groepsleiding met coördinerende taken en de pedagogisch medewerker c, deze interviews zullen gebruikt worden voor de resultaten van de leefgroep en van de fasegroep.

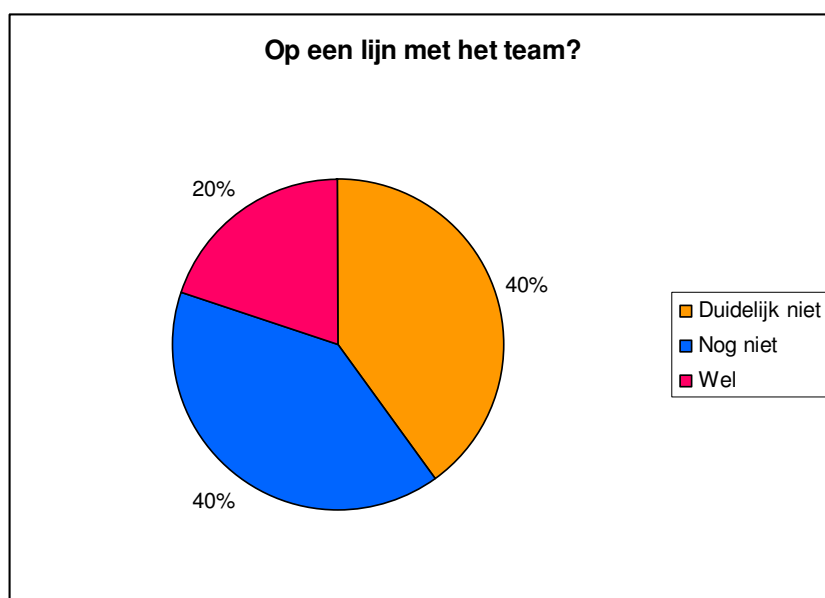
3.3.1 Resultaten fasegroep

3.3.1.1 Medewerkers

Om als team een wenselijk klimaat te creëren noemt het orthopedagogisch methodiekmodel de aanwezigheid van een eenduidige visie. De medewerkers is gevraagd tot in hoeverre ze vinden met het team op een lijn te liggen met betrekking tot de basisaanpak, stap drie van het orthopedagogisch methodiekmodel. Er zijn 5 medewerkers geïnterviewd. 40% van de medewerkers op de fasegroep geeft aan niet op een lijn te liggen met het team. Deze medewerkers geven aan dat dit ook niet mogelijk is met een team waarin zoveel verschillende mensen werken.

Een andere 40% geeft aan niet op een lijn te liggen maar wel steeds meer op een lijn te komen, er is sprake van een nieuw team die nog op elkaar ingewerkt moeten worden.

20% van de werknemers geeft aan dat het team op een lijn ligt (zie figuur 2).

Figuur 2

Klimaat creëren

Om een duidelijk beeld te krijgen wat de medewerkers belangrijk vinden met betrekking tot het pedagogisch leefklimaat zijn er verschillende vragen gesteld over dit onderwerp. De eerste keer dat een cliënt te maken krijgt met het pedagogisch leefklimaat op de groep is als hij voor het eerst binnenkomt. Wat is er bij binnenkomst wenselijk? Tijdens de interviews is door de medewerkers aangegeven dat het bij binnenkomst belangrijk is dat er een goede intake is, met helderheid over doelen van de cliënt. Duidelijke afspraken en overleg zijn hierbij van belang. Er moet naar het kind geluisterd worden en er moet ruimte zijn voor een kennismaking met de groep en begeleiders. Ook geven de begeleiders aan dat het van belang is dat een kind gemotiveerd is om te werken aan zijn doelen. Aangegeven wordt dat het van belang is dat de groepbegeleiders voldoende geschoold zijn en een goede pedagogische houding aannemen.

Wanneer er gekeken wordt naar een klimaat creëren geven de medewerkers het volgende als zijnde wenselijk aan.

Volgens de begeleiders is het van belang om een veilige opvoedingssituatie neer te zetten, een goede dagelijkse routine neer te zetten, verantwoord te werken, de persoon achter het gedrag te accepteren en om een goed pedagogisch leefklimaat te creëren op de groep. Daarnaast geven begeleiders aan het belangrijk te vinden dat de cliënten en hulpverleners zichzelf kunnen zijn en kunnen zeggen wat ze denken.

De hulpverleners op de fasegroep zijn bezig met het creëren van een pedagogisch leefklimaat door: oude rommel weg te gooien, door het gezellig te maken, door duidelijkheid te scheppen, door jongeren te wijzen op regels en afspraken.

Ondanks dat medewerkers aangeven veel bezig te zijn met het creëren van een pedagogisch leefklimaat zien ze ook verbeterpunten met betrekking tot dit klimaat. Door te vragen naar deze verbeterpunten krijgen wij een beeld wat wenselijk is voor het personeel. Deze verbeterpunten zijn:

- Een duidelijke en strakke intake met een helder perspectief en akkoord van alle partijen
- Er moet meer oplossingsgericht gewerkt worden
- Er wordt nog teveel voor de jongeren bepaald, ze moeten nog meer richting de zelfstandigheid
- Materialen en ruimtes moeten beter
- Een gezamenlijke ruimte voor de jongeren, waar ze met leiding kunnen zitten
- Er moet meer aandacht komen voor de methodiekmap, bijvoorbeeld tijdens de vergaderingen
- Teambuilding

Situaties hanteren

Wanneer gekeken wordt naar het stuk situaties hanteren blijkt dat ambulant werkers vooral spreken over de inhoud van hun functie. Sinds de doorontwikkeling hebben zij groepstaken bovenop hun huidige takenpakket gekregen, dit beïnvloedt de manier waarop zij situaties op de fasegroep hanteren. Tijdens de diensten die ambulant werkers draaien op de groep geven zij aan minder plezier te hebben in hun werk.

Ambulant medewerkers vertellen het niet prettig te vinden ook groepstaken te hebben. Alle geïnterviewde medewerkers van de fasegroep hebben aangegeven het prettiger te vinden als de functies groepsleiding en ambulant begeleider gescheiden blijven. Dit wordt als wenselijk ervaren. Daarnaast wordt aangegeven dat de doelgroep die op de fasegroep zit niet de doelgroep is die volgens de methodiek hoort. Als verbeterpunt werd aangegeven dat het goed zou zijn als alle kinderen zouden starten op de leefgroep en pas daarna naar de fasegroep kunnen.

Relatie presenteren

Op de vraag hoe medewerkers werken aan het stuk relatie presenteren antwoorden zij: door jongeren respectvol te benaderen, door jongeren bij te brengen hoe ze om moeten gaan met hun kamer en materiaal en door duidelijke grenzen te stellen.

Aangegeven werd ook dat er bijna geen sprake is van een team omdat er zoveel wordt gewerkt met invallers op de groep. De jongeren hebben te maken met veel verschillende groepsbegeleiders. Medewerkers geven aan dat er zo een onduidelijke relatie ontstaat met de cliënt. Het zou wenselijk zijn wanneer er een vast team ontstaat.

Om een compleet beeld te krijgen van het pedagogische leefklimaat op het Regionaal Jeugdzorgcentrum is het belangrijk om te weten hoe de cliënten hun dagelijkse leven ervaren. Om hierachter te komen zijn we met de drie cliënten in gesprek gegaan over hun leefomgeving en de dagelijkse gang van zaken. Wat vinden zij van het gebouw? Hoe ervaren zij de regels op de groep? Kortom, hoe ervaren zij het verblijf

en wat is wenselijk vanuit hen. Hieronder zijn voor de fasegroep de uitkomsten van de interviews uitgewerkt. Om betrouwbare antwoorden te krijgen is er zoveel mogelijk aangesloten bij de behoefte van de cliënten. Zij mochten het tijdstip, de plaats en de lengte van het gesprek bepalen. Door de cliënt belangrijk te maken voelden zij zich de expert. Wat zij uiteindelijk ook zijn, aangezien zij er verblijven. Ook deze vragen zijn toegespitst op klimaat creëren, situaties hanteren en relatie presenteren.

3.3.1.2 Cliënten

Binnen de fasegroep van het regionaal jeugdzorgcentrum verblijven momenteel drie cliënten. Deze drie cliënten zijn allemaal geïnterviewd.

Klimaat creëren

Kijkende vanuit het orthopedagogisch methodiek model zien dat de drie cliënten op het stuk klimaat creëren als volgt antwoord geven op de vragen.

Het gebouw draagt bij aan het creëren van een klimaat. Ten aanzien van het gebouw vertellen de cliënten dat ze het er niet gezellig vinden en lelijk, daarnaast wordt het gebouw als goor omschreven. De cliënten bepalen groot en deels zelf hun ritme of dagelijkse routine, de cliënten hebben hier geen problemen mee en geven aan tevreden te zijn over de dagelijkse routine.

Bij het creëren van een klimaat hoort ook het creëren van een veilige leefomgeving. Aan de drie cliënten werd de vraag gesteld of zij zich veilig voelden op het Regionaal Jeugdzorgcentrum. De meningen zijn hierover verdeeld, de een geeft aan zich veilig te voelen terwijl de ander aangeeft zich niet veilig te voelen in verband met muizen.

Over het algemeen geven de cliënten aan begrip te hebben voor de regels die gelden op het Regionaal jeugdzorgcentrum. Een regel waar de cliënten het niet mee eens zijn is de tijd van thuiskomen.

Wanneer we kijken naar het creëren van een klimaat is continuïteit een belangrijk begrip. De vraag aan de drie cliënten is of zij van de doorontwikkelingen last ondervinden en welke consequenties zij ervaren. De cliënten geven aan vooral veel wisselingen van leiding te zien, er werken andere mensen en de ambulant begeleiders hebben ook groepstaken gekregen. Ook geven de cliënten aan dat de regels zijn veranderd.

Situaties hanteren

Stap twee van het orthopedagogisch methodiekmodel is het hanteren van situaties. Om een beeld te krijgen van wat, vanuit de cliënt, wenselijk is zijn situaties gekozen die op één dag het meest voorkomen. Zijn de cliënten tevreden met de huidige invulling van vrijetijdssituaties, eetsituaties en taaksituaties?

De cliënten hebben op deze vragen geantwoord dat ze tevreden zijn over de invulling van de verschillende situaties, ze brengen veel tijd buitenshuis door met vrienden. Daarnaast geven de cliënten aan veel waarde te hechten aan de computer.

De eetmomenten brengen de cliënten vaak alleen door. Daarnaast komt het regelmatig voor dat de studenten gezamenlijk met hun coach eten, dit wordt als leuk en gezellig ervaren.

Kijkend naar het eetmoment op de fasegroep wordt deze door de drie cliënten als volgt ervaren:

Op de vraag of cliënten tevreden zijn over de taaksituaties werd aangegeven dat de meerderheid tevreden is over de taaksituaties op de groep. Een cliënt geeft aan niet tevreden te zijn omdat veel cliënten er vaak niet zijn als er taken gedaan moeten worden.

Relatie presenteren

In het stuk relatie presenteren wordt gezocht naar de manier waarop medewerkers zich opstellen naar de cliënten.

Tijdens de interviews geven de cliënten aan dat zij meestal terecht kunnen bij de groepsleiding en dat er

naar hun geluisterd wordt. Een cliënt geeft aan dat dit niet altijd het geval is omdat de groepsleiding soms druk is met andere dingen. De omgang met de groepsleiding wordt door de cliënten voornamelijk als goed ervaren. Aangegeven wordt wel dat het afhankelijk is van de persoon en de situatie.

3.3.2 Resultaten leefgroep

3.3.2.1 Medewerkers

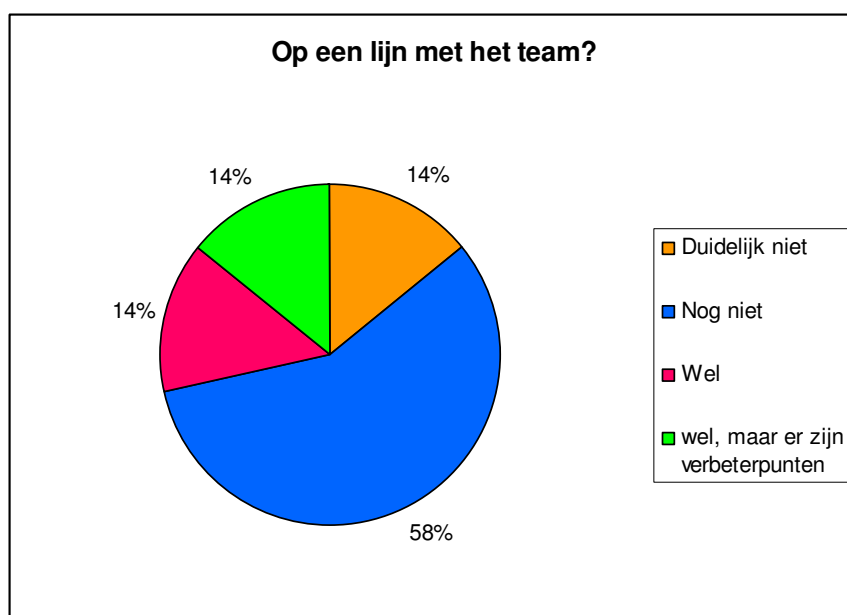
Om een goed pedagogisch leefklimaat noemt het orthopedagogisch methodiekmodel het belang van een gezamenlijke visie. In de interviews kwam ook naar voren dat medewerkers het wenselijk vinden om met het team op een lijn te liggen. De medewerkers is daarom gevraagd of ze vinden dat ze op een lijn liggen met het team. In totaal zijn er 7 medewerkers geïnterviewd voor de leefgroep.

58% van de werknemers van de leefgroep geeft aan nog niet op een lijn te liggen met het team, deze groep geeft aan wel steeds meer op een lijn te komen met het team.

14% van de werknemers ziet niet dat het team op een lijn ligt

14% van de werknemers vindt dat het team op een lijn ligt

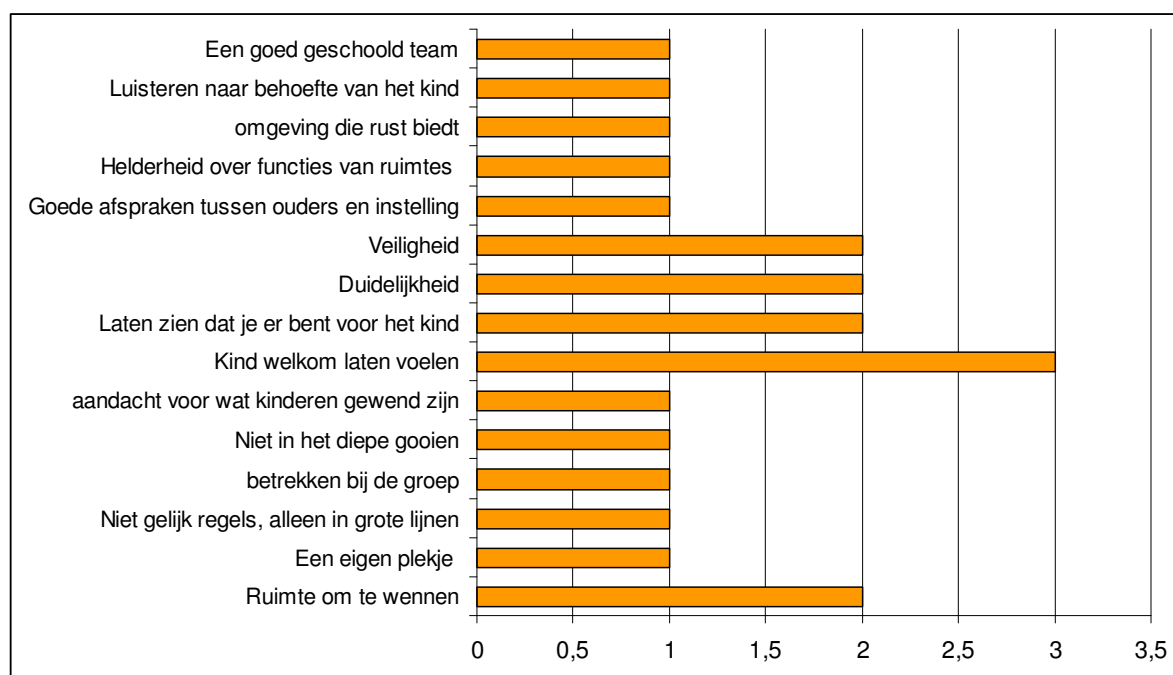
14% van het team vindt dat het team op een lijn ligt maar dat er nog wel verbeterpunten zijn met betrekking tot de communicatie (zie figuur 3).

Figuur 3

Klimaat creëren

Om inzicht te krijgen in wat de medewerkers wenselijk vinden met betrekking tot het begrip klimaat creëren zijn de medewerkers geïnterviewd. De medewerkers is gevraagd wat zij van belang vinden als een kind binnen komt op de leefgroep. In de onderstaande grafiek (figuur 4) is te zien wat de medewerkers hebben aangegeven. Te zien is dat drie medewerkers hebben aangegeven dat ze het belangrijk vinden als een kind zich welkom voelt op de groep. Ook wordt de veiligheid van een kind, het bieden van duidelijkheid en het kind de ruimte geven om te wennen door meerdere werknemers aangegeven als belangrijk.

Figuur 4

Om inzicht te krijgen in wat de medewerkers een wenselijk klimaat vinden en hoe ze bezig zijn met het creëren van een pedagogisch leefklimaat zijn de medewerkers hier naar gevraagd tijdens een interview. Op de vraag hoe zij bezig zijn met het creëren van een pedagogisch klimaat kwamen de volgende antwoorden naar voren:

- Door mij kwetsbaar op te stellen naar collega's.
- Feedback vragen en overleggen.
- Collega's ondersteunen en bevragen.
- Rust neerzetten op de groep
- Begrip tonen
- Flexibel zijn
- Kussentjes op de bank, gezelligheid creëren een keer een bos bloemen meenemen, daarmee een sfeer creëren op de groep.
- Accepteren van de persoon achter zijn/ haar gedrag
- Rekening houden met het kind
- Gezelligheid, kaarsjes, aan dekbedden naar beneden, filmpje kijken
- Af en toe ruimte voor uitzonderingen, bijvoorbeeld met het bord op schoot eten
- Niet streng zijn maar wel duidelijk
- Een kind moet kunnen zien wat hij waar kan gaan doen.

- Veiligheid bieden zodat kinderen hun ei kwijt kunnen

Situaties hanteren

De medewerkers geven aan dat het met betrekking tot het hanteren van situaties belangrijk is dat er veiligheid en bescherming wordt geboden, dat de cliënten een eigen plekje hebben, dat er geen grenzen worden overschreden, dat er kansen worden geboden, dat er situaties worden gecreëerd waarin een kind kan leren, dat een kind zich welkom voelt.

Voor de hulpverleners is het van belang dat ze blijven communiceren, dat ze veel bezig zijn met de kinderen, dat ze inlevingsvermogen hebben en flexibel zijn en dat ze zichzelf kunnen zijn.

Aangegeven wordt dat een jongere zichzelf moet durven zijn op de groep, dat er een warm en veilig klimaat is waarin jongeren optimaal kunnen leren en ontwikkelen. Belangrijk voor een pedagogisch leefklimaat is volgens de medewerkers ook rust en gezelligheid.

Aangegeven wordt dat na de doorontwikkelingen het contact met ouders intensiever is, ouders worden meer betrokken bij de opvoeding en zorg voor het kind. Als een kind bijvoorbeeld naar de stad wil moet dat overlegd worden met ouders. Medewerkers geven aan dat het wel van belang is om ook te blijven kijken naar je eigen normen en waarden, ouders kunnen wel zeggen dat een kind van tien jaar alleen naar de stad mag, maar wat vinden wij, als leiding, daarvan?

Relatie presenteren

Als de medewerkers wordt gevraagd hun houding ten opzichte van cliënten te omschrijven wordt vooral aangegeven dat medewerkers transparant zijn, vriendelijk, open, rustig en betrouwbaar. Aangegeven wordt dat duidelijkheid en een luisterend oor voor de cliënten van belang zijn.

Een onderwerp dat door meerdere medewerkers naar voren werd gebracht is de onderlinge communicatie. Medewerkers geven aan het wenselijk te vinden om meer te communiceren en zouden elkaar meer willen bevragen over de manier van werken. Ook omdat er de afgelopen tijd veel wisselingen zijn geweest in het team en niet iedereen op elkaar ingewerkt is.

Een ander onderwerp wat door meerdere medewerkers naar voren is gebracht zijn de afspraken over regels. Uit de interviews wordt duidelijk dat er steeds minder streng naar regels wordt gekeken maar dat er geen duidelijkheid is over hoe iedereen het doet. Als voorbeeld werd gegeven dat er bij de ene begeleider wel van tafel mag worden gegaan tijdens het eten en bij een ander niet.

Ondanks de medewerkers al heel intensief bezig zijn met het neerzetten van een pedagogisch leefklimaat zien ze ook nog verbeterpunten, de volgende punten hebben de medewerkers aangegeven als wenselijk met betrekking tot het pedagogisch leefklimaat op de leefgroep. Dit zijn verbeterpunten met betrekking tot het creëren van een klimaat, het hanteren van situaties en het presenteren van de relaties.

- De ruimte is nu erg kinderachtig voor de oudere kinderen
- Meer communiceren met elkaar en elkaar bevragen
- Meer groepsactiviteiten waar jongeren leermomenten uit kunnen halen
- Teambuilding
- Meer op de groep zijn in plaats van op kantoor, het zou prettig zijn als er een dagdienst terug kon komen
- Basisregels moeten aangescherpt worden
- Er moet goed gekeken worden naar het materiaal, wat gebruiken we niet, wat kan er weg?
- De dagelijkse routine kan beter, het is nu veel te strak
- Meer samenwerking met behandelcoördinator en ambulant begeleider

3.3.2.2 Cliënten

Om antwoord te kunnen geven op de deelvraag zijn ook de cliënten van de leefgroep geïnterviewd op die manier is inzicht verkregen in wat cliënten wenselijk vinden. In totaal

Klimaat creëren

Met betrekking tot het klimaat creëren zijn de jongeren een aantal vragen gesteld over de ruimte, het ritme, de regels en het materiaal. Hierin hebben de cliënten de mogelijkheid gehad aan te geven wat zij wenselijk vinden.

Het gebouw waarin de jongeren wonen wordt door de jongeren omschreven als: groot, gezellig, onoverzichtelijk, oud en mooi, jongeren geven aan er vertrouwen in te hebben dat na de verbouwing het er beter uitziet. Ze hebben verder geen wensen met betrekking tot het gebouw.

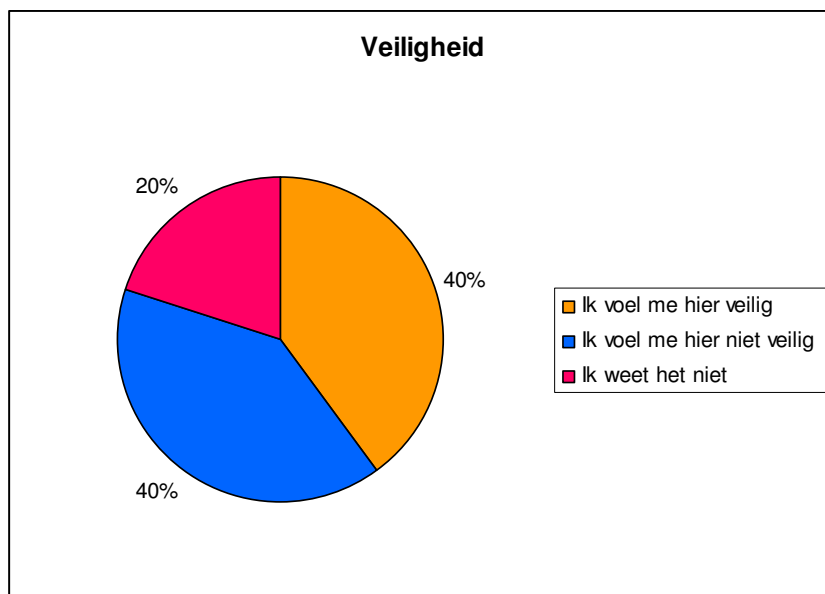
De speelplaats wordt vooral door de jongere kinderen omschreven als saai, aangegeven wordt dat ze graag een klimrek of duikelrek zouden willen om op te spelen.

De jongeren hebben geen problemen met de dagelijkse routine op de groep, maar ook hierin wordt aangegeven dat er veel uitzonderingen worden gemaakt op de dagelijkse routine. Het rustmoment wordt over het algemeen als overbodig ervaren, aangegeven wordt dat het wel prettig is als je huiswerk hebt.

De jongeren geven aan begrip te hebben voor het feit dat er regels zijn, toch vinden ze het vaak vervelend om taken te doen en op een bepaalde tijd naar bed te moeten. Verbeterpunten met betrekking tot de regels zijn volgens de jongeren:

- in het weekend niet voor 9.30 beneden zijn, maar wanneer je zelf wil. Als je voor 11.00 niet beneden bent kun je niet meer ontbijten.
- De regels worden niet altijd nageleefd, dit geeft verwarring

Binnen een goed pedagogisch leefklimaat is veiligheid van groot belang. Binnen een goed pedagogisch leefklimaat moeten jongeren zich veilig voelen. De jongeren is gevraagd of ze zich veilig voelen op het Regionaal Jeugdzorg in Meppel (zie figuur 5)

Figuur 5

40% van de jongeren geeft aan zich veilig te voelen op het RJC, 20% weet het niet en 40% geeft aan zich niet veilig te voelen op het RJC. Degenen die zich niet veilig voelen op het RJC kunnen niet uitleggen waaraan dit ligt.

Situaties hanteren

Over het algemeen geven de jongeren aan zich goed te kunnen vermaken in hun vrije tijd. Wel worden ook over dit punt een aantal verbeterpunten aangegeven:

- Een half uur op de computer is te kort
- Het is vervelend dat de groepsleiding in overdracht is als ik uit school kom
- Het zou leuk zijn als we meer groepsactiviteiten zouden doen
- Er mogen wel wat nieuwe spelletjes komen om mee te spelen
- De speelplaats buiten kan beter

Door de jongere kinderen wordt de eetsituatie beschreven als gezellig en leuk, de ouderen geven aan dat de eetsituatie saai is.

Over het algemeen vinden de jongeren dat er een goede verdeling is betreffende taken op de groep. Ook over dit thema worden een aantal verbeterpunten of tips aangegeven door de jongeren:

- Het zou fijn zijn als je af en toe een “vrije dag” hebt
- Er zouden consequenties moeten gelden als je een taak niet doet
- het zou prettig zijn als we de taken zelf mogen verdelen, net als in het weekend.

Relatie presenteren

Alle medewerkers presenteren op een bepaalde manier hun relatie. In de methodiek is te lezen dat het vooral belangrijk is dat hulpverleners beschikbaar zijn voor de jongeren, beschikbaarheid van de hulpverleners is dus gewenst. Om er achter te komen of jongeren makkelijk kunnen overleggen met de leiding en of er naar de jongeren geluisterd wordt is dit in het interview gevraagd (zie figuur 6).

Figuur 6

40% van de jongeren geeft aan dat er goed naar hun geluisterd wordt.

40% geeft aan dat het lastig is om met je verhaal terecht te kunnen bij de groepsleiding, als reden wordt gegeven dat groepsleiding vaak met andere zaken bezig zijn.

20% van de jongeren geeft aan dat er wel geluisterd wordt naar het verhaal maar dat er vervolgens niets mee gedaan wordt.

Ook wordt er aangegeven dat het erg verschilt wie er aan het werk is.

Alle jongeren op de leefgroep geven aan dat de leiding op een goede, vriendelijke manier met hen omgaat. Aangegeven wordt dat het vervelend is zoveel wisselingen in het team te hebben.

Hoofdstuk 4 Conclusies en aanbevelingen

In dit hoofdstuk wordt een antwoord gegeven op de onderzoeksvraag.

Binnen de jeugdzorginstelling Yorneo zijn veranderingen met betrekking tot de methodiek doorgevoerd.

Er is sprake van een doorontwikkeling.

De eerste interne reden van deze veranderingen is dat de methodiek die gehanteerd werd binnen de regionale jeugdzorgcentra niet voldoende aansloot bij de algemene visie over hoe Yorneo de cliënten van dienst wil zijn. Yorneo staat voor een systematische aanpak en een ambulantisering van haar zorg. Om die methodische aansluiting tot stand te brengen is het noodzakelijk dat de organisatie structuur van de Regionale Jeugdzorgcentra verder in overeenstemming wordt gebracht met de algemene organisatiestructuur van Yorneo. Dit is de tweede interne reden waarom Yorneo veranderingen wil toepassen.

Een reden voor de veranderingen van externe aard is dat er door allerlei nieuwe wet en regelgeving een grotere druk ligt op de financiering van Yorneo. Kort gezegd: Yorneo moet aan andere en strengere eisen voldoen om genoeg geld binnen te krijgen.

Deze veranderingen hebben gevolgen voor de organisatie, het personeel en de cliënten van Yorneo. In dit onderzoek zal worden nagegaan hoe het leefklimaat eruit ziet op het regionaal jeugdzorgcentrum in Meppel en welk leefklimaat gewenst is. Op de locatie spreekt met niet langer van het Regionaal Jeugdzorgcentrum maar van Gezinshulpverlening met Verblijf. Een verandering van naam betekent in dit geval ook een verandering van methodiek. Hieruit is de volgende doelstelling voor dit onderzoek geformuleerd: naar aanleiding van de veranderingen in kaart brengen hoe er een passend pedagogische leefklimaat neergezet kan worden, hierbij rekening houden met de missie en visie van Yorneo, op een groep waar kinderen tijdelijk verblijven. Uit het doel vloeit de volgende onderzoeksvraag voort: welk pedagogisch leefklimaat is, naar aanleiding van de doorontwikkeling, gewenst op de leef- en fasegroep van het Regionaal Jeugdzorgcentrum in Meppel?

4.1 Conclusie

Om een zo overzichtelijk mogelijk beeld te schetsen wordt eerst een antwoord gegeven op de onderzoeksvraag. Daarna wordt de conclusie opgesplitst in de deelvragen die behandeld zijn binnen dit onderzoek. Om de conclusies nog verder toe te splitsen is er voor gekozen om de punten van het orthopedagogisch methodiekmodel aan te houden. Hierin zullen de leef- en fasegroep weer apart van elkaar besproken worden.

De resultaten zijn tot stand gekomen naar aanleiding van verdieping in de theorie en de methodiekmap, interviews met personeel en cliënten en een enquête onder de ouders van de cliënten. Van dit laatste meetinstrument zijn helaas geen resultaten ontvangen.

Algehele conclusie

Doormiddel van het orthopedagogisch methodiekmodel krijgen we te zien dat de overall visie (stap 1) en de organisatorisch gegevenheden (stap 2) duidelijk beschreven zijn in methodiek. De punten die het model behandeld kunnen teruggevoerd worden op de methodiekmap van Gezinshulpverlening met Verblijf. Anders wordt het echter wanneer we aanbellen bij de basisaanpak (stap 3). Wanneer we kijken naar wat wenselijk zien wat dat zowel cliënten als medewerkers eenduidigheid wensen. Het team wil eenduidigheid zien op de manier waarop bejegend wordt richting de cliënt. De cliënt geeft op zijn beurt aan het wenselijk te vinden wanneer medewerkers regels en afspraken eenduidig hanteren. Zowel de medewerker als de cliënt verwacht dat het pedagogisch leefklimaat aan hun wensen voldoet wanneer één lijn wordt getrokken. Deze kan bereikt worden wanneer er teamafspraken worden gemaakt over de begrippen klimaat creëren, situaties hanteren en relatie presenteren zoals weergegeven in het orthopedagogisch methodiekmodel (Bruininks 1995, 2006)

Conclusie leefgroep:

Klimaat creëren

Cliënten

Uit de observaties van de leefgroep is gebleken dat de woonkamer van de leefgroep voor vele functies wordt gebruikt. De woonruimte wordt gebruikt om te eten, computeren, televisie kijken, spelen, knutselen, ontspannen enz. Bijgestaan door de interviews met cliënten kunnen we concluderen dat dit in sommige gevallen storend en verwarrend kan werken. Cliënten geven aan het storend te vinden als het druk is in het pand. Cliënten hebben tijdens de interviews aangegeven dat er tegenwoordig veel flexibeler om wordt gegaan met de dagelijkse routine en er minder sprake is van structuur.

Cliënten geven enerzijds aan het prettig te vinden dat er minder strikt om wordt gegaan met regels, maar anderzijds wordt er aangegeven dat als de regels niet nageleefd worden er bijvoorbeeld geen consequenties zijn als je een taak niet doet omdat je er niet bent. Ook in deze situatie wordt aangegeven door de cliënten dat dit niet prettig is, want waarom zou je je aan de regels houden als er geen consequenties zijn wanneer je het niet doet?

Kanttekening is dat er verwarring ontstaat bij de cliënten, misschien niet meteen doordat de structuur meer wordt losgelaten maar doordat het team verschillend omgaat met de structuur en regels. Uit de interviews kwam bijvoorbeeld naar voren dat bij de ene begeleider dingen wel mogen en bij een andere begeleider niet. Voor de cliënten kan dit verwarring betekenen, vooral omdat je ook te maken hebt met een doelgroep die behoefte heeft aan structuur en duidelijkheid.

Medewerkers

Medewerkers die geen dienst hebben op de groep lopen dan door de woonruimte om bij het kantoor met een collega te kunnen overleggen.

Opvallend feit hierbij is dat zowel de methodiekmap als het personeel van de leefgroep aansturen op een ruimte die rust, gezelligheid en orde uitstraalt. We kunnen hier dus spreken van een tegenstrijdigheid tussen theorie en praktijk.

De ruimte is ingericht met planten en schilderijen en tekeningen van de kinderen. Tijdens de interviews met medewerkers kwam naar voren dat de ruimte kinderachtig is ingericht voor de wat oudere cliënten op de groep. De doelgroep voor het regionaal jeugdzorg centrum in Meppel zijn kinderen van 12 tot en met 18 jaar, geen jonge kinderen dus.

Een thema wat tijdens de interviews en observaties meerdere malen naar voren kwam is de dagelijkse routine. Tijdens de interviews met personeelsleden werd aangegeven dat er sinds de doorontwikkelingen losser wordt omgegaan met regels en met de dagelijkse routine. In een interview met een begeleider werd als verbeterpunt aangegeven dat er goed moet worden blijven gekeken naar de dagelijkse routine. Als we kijken naar de regels zien we ook hier dat er losser mee wordt omgegaan, medewerkers geven enerzijds aan dat ze het prettig vinden om op deze manier te werken. Maar anderzijds wordt aangegeven dat er gewaakt moet worden niet alle regels overboord te gooien. Medewerkers geven zelf ook aan dat de structuur en de regels belangrijk zijn voor de doelgroep, en dat de basisregels aangescherpt moeten worden.

De groepsleiding geeft tijdens de interviews aan dat er eens goed gekeken moet worden naar het materiaal op de groep. Groepsleiding vindt het belangrijk dat het gezellig is op de leefgroep en dat er een huiselijke sfeer hangt, ook wordt aangegeven dat ze goed materiaal van belang vinden en dat oude spullen moeten worden weggegooid. Tijdens de observatie bleek dat dit niet altijd gebeurt, het tafelkleed dat tijdens het eten op tafel lag zat bijvoorbeeld vol gaten. Met als gevolg, kinderen die tijdens het eten zitten te peuteren aan het tafelkleed. Een voorbeeld van slecht materiaal wat makkelijk op te lossen is. Opvallend omdat er door de groepsleiding juist wordt aangegeven dat ze het belangrijk vinden kapot materiaal weg te gooien.

Methodiek

Naar aanleiding van deze informatie en observaties kunnen we concluderen dat er bij het inrichten van de ruimte nog geen rekening is gehouden met de doelgroep die volgens de methodiek thuis hoort op het Regionaal Jeugdzorgcentrum. Dit komt mede doordat er nog jongere cliënten verblijven binnen het Regionaal Jeugdzorgcentrum. Mocht er is de toekomst sprake zijn van de door de methodiek gewenste doelgroep dan is het verstandig om deze ruimte aan te passen.

In de methodiek lezen we dat structuur en regelmaat heel belangrijk zijn voor de cliënten van Yorneo. Opvallend is dus dat sinds deze nieuwe methodiek zijn intrede heeft gedaan de structuur juist meer is losgelaten.

Situaties hanteren

Om conclusies te trekken met betrekking tot de verschillende vrijetijdssituaties is gebruik gemaakt van de situaties die genoemd staan in het orthopedagogisch methodiekmodel.

Cliënten

De cliënten geven allemaal aan voldoende vrije tijd te hebben, ook is er voldoende materiaal op de groep om je mee te vermaken in vrije tijd. De buitenspeelplaats laat volgens de cliënten wel te wensen over. Kinderen missen een klimrek, anderzijds is dit misschien ook niet passend voor de doelgroep die volgens de methodiek thuis hoort op het RJC. De cliënten zijn tot op zekere hoogte vrij om zelf te bepalen wat ze doen in hun vrije tijd dit gaat in overleg met de groepsleiding. Tijdens observaties en door de interviews zijn er geen verbeterpunten met betrekking tot de vrije tijd naar voren komen. Overdag gaan alle jongeren naar school. Daarnaast hebben ze taken op de groep zoals: het dekken van de tafel of het leegmaken van de vaatwasser. Tijdens de interviews met de cliënten kwam naar voren dat zij het hier niet altijd mee eens zijn. Liever zouden de cliënten zelf de taken verdelen zoals in het weekend gebeurt. Ook geven de cliënten aan het niet eerlijk te vinden dat er geen consequenties zijn als je een taak niet uitvoert.

Medewerkers

Regelmatig worden er spelletjes gedaan door de cliënten met elkaar of met de groepsleiding. Tijdens de interviews met de cliënten kwam naar voren dat zij het vaak leuk vinden om een spel te doen met de groepsleiding. Wel wordt aangegeven dat het vervelend is dat de groepsleiding zo vaak tussendoor afgeleid wordt. Deze dingen zijn natuurlijk niet te voorkomen als de groepsleiding alleen op de groep is. Maar als er meerdere groepsleiders op de groep zijn kunnen hier afspraken over gemaakt worden. Tijdens de interviews met medewerkers kwam naar voren dat het prettig zou zijn als er een dagdienst terug zou komen omdat er zo meer tijd ontstaat voor de cliënten op de groep. Op die manier zou er ook meer tijd komen voor spelsituaties.

Tijdens het observeren en tijdens de interviews kwam naar voren dat de eetsituatie vooral wordt gezien als een gezellig moment.

Methodiek

De methodiekmap van Gezinshulpverlening met Verblijf (Bessems, 2010) biedt geen handvatten rondom het hanteren van situaties. Dit betekent niet dat Yorneo haar medewerkers vrij laat in het invullen van situaties. Eerder genoemd protocol rondom lichamelijke contactsituaties is hiervan een voorbeeld.

Relatie presenteren

Cliënten

Cliënten geven aan niet altijd even makkelijk terecht te kunnen bij de groepsleiding met hun verhaal. Vaak hebben de groepsleiders het te druk. Anderzijds geven de cliënten wel aan dat er naar hen

geluisterd wordt en dat de groepsleiding goed met hen omgaat. Cliënten geven tijdens de interviews aan dat ze tevreden zijn hoe de groepsleiding met hun omgaat. Wel wordt aangegeven dat ze het bij de ene begeleider makkelijker vinden hun verhaal te doen dan bij de andere begeleider. De mogelijkheid om hun verhaal te doen blijkt nog niet altijd even makkelijk. Cliënten geven aan dat medewerkers veel op het kantoor zitten. Vooral de overdracht tijdens het moment dat cliënten uit school komen wordt als jammer ervaren.

Medewerkers

In de interviews met de personeelsleden komen veel dingen naar voren hoe zij zich presenteren naar de cliënten toe. Belangrijk wordt bijvoorbeeld gevonden een open houding, rustige houding, duidelijkheid, betrouwbaarheid, goed luisteren, en consequent zijn. Tijdens de observaties worden veel van deze eigenschappen herkend, toch vallen er tijdens de observatie ook dingen op welke tegenstrijdig zijn met de houding die medewerkers zeggen aan te nemen op de groep. Opvallend tijdens de observaties was dat cliënten soms lang moesten wachten op een antwoord als ze iets vroegen. Dit terwijl de begeleiders juist aangeven duidelijkheid te willen bieden naar de cliënten toe. Een mogelijke oorzaak hiervan zien we in de resultaten. Een grote meerderheid van het team geeft aan niet of nog niet op een lijn te liggen. In de interviews wordt ook duidelijk waar dit volgens de werknemers aan ligt, er is sprake van een nieuw team dat elkaar nog niet goed kent. Daarnaast bestaat er bij een aantal groepsbegeleiders de behoefte om meer te communiceren over het werk. Om naar elkaar verantwoording af te leggen waarom dingen op een bepaalde manier gebeuren en om elkaar te bevragen. Daarnaast is het overleg van groot belang om met het team op een lijn te komen. Meerdere medewerkers hebben, net als de cliënten, aangegeven dat zij teveel tijd doorbrengen op het kantoor. Zij geven hierbij aan dit wel noodzakelijk te vinden in verband met de overdracht en rapportage. Hiernaast spreekt men wel de wens uit om vaker op het kantoor te zijn. Uit observaties kan geconstateerd worden dat medewerkers inderdaad veel op het kantoor zijn voor overdracht en rapportage. Dit is alles is noodzakelijk, gevolg is wel dat de cliënt hier last van ondervindt. Gekeken zou kunnen worden naar een moment waarop de cliënt weinig hinder ervaart.

Methodiek

In de methodiekmap lezen we dat een gezamenlijke basishouding van groot belang is. Eenduidigheid in het bieden van structuur en regelmaat is volgens de methodiek heel belangrijk zijn voor de cliënten van Yorneo.

Conclusie fasegroep:

Klimaat creëren

Cliënten

Op de fasegroep is geen sprake van een woonkamer. De cliënten hebben een eigen slaapkamer en er is een gezamenlijke keuken en computerruimte. Tijdens de interviews met cliënten komt naar voren dat er behoefte is aan een gezamenlijke ruimte voor de cliënten, een plek waar ze met de leiding, of elkaar kunnen zitten. Momenteel gebeurt dit op het kantoor waar begeleider aanwezig is, als er gezamenlijk gegeten wordt gebeurt dit ook op het kantoor. Ook een ruimte dus met verschillende soorten functies die elkaar overlappen en ervoor zorgen dat de cliënten een huiselijke, gezellige sfeer missen. Als mogelijke oorzaak kunnen we zien dat het materiaal wat gebruikt wordt voor de inrichting van de ruimtes, in het kantoor en de computerruimte sprake is van een zakelijke inrichting in plaats van een huiselijke.

Medewerkers

Koppelen we hieraan het interview met de medewerkers dan zien wij dat zij geen, tot weinig binding voelen met het gebouw en hun kantoor. De ambulante werkers van de fasegroep draaien één, soms twee diensten in de week. Geconcludeerd kan worden dat, binnen dit tijdsbestek, het moeilijk is om een vast klimaat te creëren. Ook de cliënten geven tijdens de interviews aan het gebouw niet mooi en vies te vinden. Ondanks de regels en afspraken omtrent hygiëne wordt het huis door de cliënten tijdens de interviews omschreven als goor. Als mogelijke oorzaak hiervoor geven de cliënten de onduidelijke verdeling van de taken weer. Deze zijn volgens hen niet goed afgestemd op hun aanwezigheid binnen het Regionaal Jeugdzorgcentrum.

Methodiek

Ook tijdens de interviews met het personeel en tijdens de observaties komt dit naar voren, het huis is niet schoon. Dit is tegenstrijdig tot de methodiek, waarin wordt aangegeven dat orde belangrijk is voor de cliënten.

Een mogelijke oorzaak hiervan zou het ontbreken van een gezamenlijke visie binnen het team kunnen zijn. Op de vraag of het team op één lijn zit, antwoord een groot deel niet op één lijn te zitten met het team. Men vindt dat er meer aan teambuilding zou moeten worden gedaan en er heldere afspraken gemaakt moeten worden. Geconcludeerd kan dus worden dat het team een verwarrende bijdrage levert aan het klimaat op de fasegroep door niet, of weinig, op één lijn te zitten. Door verschillende afspraken en regels te hanteren wordt er verwarring geschept bij de cliënt. Iets waarvan deze last en hinder van kan ondervinden. Een ander voorbeeld hiervan zien we wanneer er wordt gekeken naar het hanteren van situaties.

Situaties hanteren

Medewerkers

Wanneer we kijken naar de verschillende visies van de medewerkers op het hanteren van de situaties zien we een duidelijk verschil. De ene medewerker praat vanuit een stukje zorg en vindt dat de cliënten op de fasegroep een gezamenlijke ruimte moeten hebben waar zij kunnen eten en met de leiding kunnen zitten. Een andere medewerker spreekt vanuit de zelfredzaamheid van de cliënten en vindt dat er teveel voor de jongeren wordt bepaald waardoor deze zich te weinig richten op zelfstandigheid. Een duidelijk verschil van visie op de punten eetsituatie en vrijetijdssituatie. Nogmaals een punt waaruit blijkt dat het team van de fasegroep ieder een eigen visie heeft op het bejegenen van de cliënten. Overigens zijn dit visies die wij niet willen afkeuren maar waarbij wij duidelijk willen maken dat het hebben van een gezamenlijke visie leidt tot een geordend leefklimaat. Een andere oorzaak van de verschillen binnen het team zou de functie van de ambulante begeleider kunnen zijn. Deze geven aan het niet prettig te vinden om groepstaken te moeten vervullen. Wanneer men spreekt over het onderwerp 'wonen' laat de ambulante medewerker dit liever over aan de pedagogisch medewerker. Groepsleiding geven aan het prettig te vinden als er vaste groepsleiding terug komt op de groep zodat de ambulante begeleiders zich helemaal kunnen richten op het ambulante werk.

Cliënten

Uit interviews met de drie cliënten kunnen we concluderen dat deze niet altijd even veel aanwezig zijn op het Regionaal Jeugdzorgcentrum. Tijdens de vrijetijdssituaties zijn zij veel buiten de deur te vinden. Wanneer gekeken wordt naar de taaksituaties en eetsituaties delen de cliënten de mening van de medewerkers maar deels. Zij merken wel iets van de verschillende vormen waarin een situatie wordt gehanteerd maar ondervinden hier geen hinder van.

Methodiek

In de methodiek staat omschreven dat elk kind behoefte heeft aan structuur, orde en regelmaat. Hierdoor ontstaat continuïteit in het leven van een kind. Deze voorspelbaarheid verschaft hem houvast en overzicht in de dagelijkse gang van zaken. Uit de interviews blijkt dat medewerkers situaties op verschillende manieren hanteren. Mogelijk oorzaak hiervoor is de functie inhoud van de ambulant begeleider. Sinds januari hebben zijn namelijk groepstaken bovenop hun functie gekregen. Vier ambulant medewerkers nemen tevens de taken van de pedagogisch medewerkers op zich. Aangezien dit nooit binnen hun takenpakket heeft gezeten kan het zijn dat de groepstaken op de achtergrond zijn geraakt. Men moet wennen aan de nieuw toegevoegde taken en dit kan enige vertraging opleveren in het ontwikkelen van een aanpak op de situaties.

Relatie Presenteren

Medewerkers

Net als op de leefgroep geven medewerkers van de fasegroep aan dat ze een open houding hebben, rustig zijn, zichzelf kunnen blijven en duidelijkheid scheppen. Medewerkers geven aan hun cliënten met respect te behandelen.

Cliënten

Uit de interviews blijkt dat de cliënten inderdaad ervaren dat zij goed behandeld worden door de leiding. We kunnen hieruit concluderen dat de basisrelatie aanwezig is. Medewerkers en cliënten hebben een goede hulpverleningsrelatie met elkaar.

Methodiek

Een goede basis om te kunnen werken aan een pedagogisch leefklimaat waarbij zowel de cliënt als de werker zich prettig voelt. Wat daar voor nodig is kan worden gelezen in de aanbevelingen die worden gedaan in het volgende gedeelte van dit hoofdstuk.

4.2 Aanbevelingen

Naar aanleiding van het onderzoek willen wij het Regionaal Jeugdzorgcentrum in Meppel de volgende aanbevelingen doen omtrent het pedagogisch leefklimaat:

Het huidige pedagogische leefklimaat op beide groepen mist een gezamenlijke visie. Een visie is nodig om constructief aan het werk te kunnen gaan (Bruininks, 2006) Wij adviseren beide teams naar aanleiding van de begrippen klimaat creëren, situaties hanteren en relatie presenteren een gezamenlijke visie te ontwikkelen. Naar aanleiding van de gezamenlijke visie kunnen teamafspraken gemaakt worden. Het maken van teamafspraken resulteert niet in meerdere regels voor de cliënt maar maakt dat het team één lijn trekt in de bejegening en dagelijkse routine van de cliënt. Het orthopedagogisch methodiekmodel (Bruininks en Kok 1995, 2006) kan hierbij helpend zijn.

Uit ons onderzoek is gebleken dat ruimtes binnen het RJC meerdere functies hebben. Deze verschillende functies zorgen voor onrust bij de cliënten. Wij adviseren beide teams om teamafspraken te maken over de functies die een bepaalde ruimte heeft. Een visie op een ruimte kan hierbij ook helpend zijn: dus waarom staat iets daar en waar dient het voor?

Voor cliënten binnen het RJC is het belangrijk dat de leiding beschikbaar is. Tijdens de observaties op de leefgroep hebben wij geconstateerd dat dit te weinig het geval is. Wij adviseren het team van de leefgroep om gezamenlijk in gesprek te gaan over de functie van het kantoor en de beschikbaarheid naar de cliënten toe. Zodoende creëert het team duidelijkheid naar de cliënt over hun beschikbaarheid, iets wat op dit moment ontbreekt.

Het onderzoek heeft laten zien dat ambulant medewerkers op de fasegroep moeite hebben met de groepstaken die zij hebben gekregen. De werkers vinden de groepstaken niet passend binnen hun functie. Daarbij zorgt de wisselende inzet van invallers voor een vermindering van de continuïteit richting de cliënt. Wij adviseren het team van de fasegroep om samen met de behandelcoördinator, teamleider en de invallers te kijken naar hoe er in meerdere mate continuïteit geboden kan worden aan de cliënten.

4.3 Beperkingen van dit onderzoek

Terugkijkend op dit onderzoek kan gezegd worden dat tijd een belangrijke beperking was. Een voorbeeld hiervan is de tijd die verloren gaat wanneer een gemaakt stuk bij de opdrachtgever of docent ligt. Voor aanvang van dit onderzoek hadden wij geen rekening gehouden met deze 'nakijkuren'. Het aanpassen van het onderzoek naar aanleiding van de feedback nam ook meer tijd in beslag dan van tevoren ingecalculeerd. Zoals eerder genoemd is er in dit onderzoek gebruik gemaakt van verschillende onderzoeksmethoden. Één daarvan was de enquête gericht aan de ouders van cliënten. Tegen de verwachting in zijn daar geen reacties op gekomen. Deze resultaten hebben we dus niet kunnen opnemen in dit onderzoek.

Literatuur

Bessems, Resie (2010). *Gezinshulpverlening met tijdelijk verblijf, methodiekbeschrijving* (eerste versie). Papenvoort: Yorneo

Bruininks, A.C (2006). *orthopedagogisch groepswork, methodiekgericht werken in de praktijk* (tweede druk). Maarsen: Elsevier gezondheidszorg

Durrant, Micheal (2007). *Creatieve oplossingen bij gedragsproblemen op school* (derde druk). Uitgeverij Garant.

[Gualthérie van Weezel](#), Lies (2005). *Doelgroepen in (semi-)residentiele sociaalpedagogische hulpverlening* (derde druk) Houten: Bohn Stafleu van Lochem

Kok, J.F.W. (1997). *Specifiek opvoeden, orthopedagogische theorie en praktijk* (11de druk). Uitgeverij de Uitstroom.

van Lieshout Trix (2009). *Pedagogische adviezen voor speciale kinderen* (tweede druk). Houten: Bohn Stafleu van Loghum.

Morsink Yvonne (2001), *Zorg voor de agressieve cliënt* (tweede herziene druk). Houten: Bohn Stafleu van Loghum

Rigter, Jakop (2002). *Ontwikkelingspsychopathologie bij kinderen en jeugdigen* (eerste druk). Uitgeverij Coutinho.

Roche,Ingrid (2008). *Pedagogisch klimaat*. <http://hbo-kennisbank.uvt.nl/cgi/fontys/show.cgi?fid=3529.m>
Geraadpleegd op: 24 maart 2010

Slot Wim e.a. (2002). *Methodiekbeschrijving beter met thuis, 16+* (eerste versie). Papenvoort: Yorneo

Stroecken, Gaby (2003). *De stem van het jonge kind, over de affectieve rechten van prenatale en jonge kind* (eerste druk). Uitgever Unieboek.

de Wit, Cees (2002) *opvoeden doe je samen, werken aan een inspirerend pedagogisch klimaat*, Makelaar voor- en vroegschoolse educatie VVE

Praktijkbronnen

Ineke Super, pedagogisch medewerker B leefgroep, op het Regionaal Jeugdzorgcentrum Meppel

Geke de Boer, pedagogisch medewerker C, gastvrouw op het Regionaal Jeugdzorgcentrum Meppel

Martijn Dummer, pedagogisch medewerker B leefgroep, op het Regionaal Jeugdzorgcentrum Meppel

Karla van der Veen, ambulant begeleider met groepstaken fasegroep op het Regionaal Jeugdzorgcentrum Meppel

Jean Ann Huisman, ambulant begeleider leefgroep op het Regionaal Jeugdzorgcentrum Meppel

Nicolette Nahafahik, pedagogisch medewerker B leefgroep, op het Regionaal Jeugdzorgcentrum Meppel

Wim Joosten, ambulant begeleider met groepstaken fasegroep op het Regionaal Jeugdzorgcentrum Meppel

Anneliek Leicht, ambulant begeleider met groepstaken fasegroep op het Regionaal Jeugdzorgcentrum Meppel

Rolf Hoevenberg, pedagogisch medewerker B leefgroep, op het Regionaal Jeugdzorgcentrum Meppel

Angelina Hartman, hulpverlener met coördinerende taken, leef- en fasegroep Regionaal Jeugdzorgcentrum Meppel

Jessie Goodijk, ambulant begeleider met groepstaken fasegroep op het Regionaal Jeugdzorgcentrum Meppel

Wegens privacyredenen worden de namen van de geïnterviewde cliënten hier niet genoemd.

Bijlagen	
Bijlage 1 Interview personeel.....	48
Bijlage 2 Introductiebrief aan het personeel.....	49
Bijlage 3 Planning interviews	50
Bijlage 4 Uitnodiging tot interview.....	51
Bijlage 5 Interview cliënten.....	52
Bijlage 6 Introducerende brief aan de ouders.....	54
Bijlage 7 Enquête aan de ouders.....	55
Bijlage 8 Orthopedagogisch methodiekmodel.....	59

Interview personeel RJC

Uitleg doel van het interview: Naar aanleiding van de veranderingen in kaart brengen hoe er een passend pedagogische leefklimaat neergezet kan worden, hierbij rekening houden met de missie en visie van Yorneo, op een groep waar kinderen tijdelijk verblijven.

Vragen:

1. Wat is je functie binnen het RJC?
2. Wat is je mening over de oude methodiek? (BmT en/of 16+)
3. In de oude methodiekmap werden verschillende werkvormen aangereikt zoals bijvoorbeeld de kosten- baten analyse. Hoe heb je deze werkvormen toegepast in je werkzaamheden.
4. Zie je op dit moment al veranderingen voor de cliënten/leefgroep?
5. Zie je op dit moment al veranderingen voor de ouders?
6. Wat zijn voor jou persoonlijk de gevolgen van de doorontwikkeling?
7. Sta je hierdoor anders in je werk? Heeft dit je dagelijks functioneren beïnvloed.
8. Wat heeft de cliënt volgens jou nodig als het binnen komt op het RJC, waar hebben ze behoefte aan?
9. Wat is het eerste dat bij je opkomt als je aan het woord pedagogisch leefklimaat denkt?
10. Wat vindt jij belangrijk als je kijkt naar het pedagogisch leefklimaat. Komt dit overeen met de teamafspraken?
11. Zitten jullie op een lijn als team?
12. Hoe creëer jij een klimaat op de groep? (pedagogisch medewerkers)
13. Kun je jou houding beschrijven in het contact met de cliënt.
14. Vind jij dat er verbeterpunten zijn met betrekking tot de leefgroep en fasegroep en het pedagogisch leefklimaat?

Bijlage 2

Hallo collega's

Wij, Martijn Dragt en Nienke Pastink, zijn op dit moment bezig met ons afstudeeronderzoek binnen Yorneo.

De afgelopen periode zijn er binnen Yorneo veel veranderingen doorgevoerd met betrekking tot de methodiek, deze veranderingen hebben gevolgen voor de instelling, het personeel en de cliënten.

Wij willen naar aanleiding van deze veranderingen in kaart brengen hoe er een passend pedagogisch leefklimaat neergezet kan worden op het regionaal jeugdzorgcentrum, hierbij rekening houdend met de visie en missie van Yorneo, op een groep waar kinderen tijdelijk verblijven.

Om dit onderzoek uit te kunnen voeren zullen wij ons gaan verdiepen in het regionaal jeugdzorgcentrum, de doelgroep, het huidige pedagogisch leefklimaat, het personeel enz. Dit kunnen wij niet zonder jullie hulp. De komende tijd zullen jullie ons regelmatig aan het werk zien op het RJC in Meppel.

Om ons verder te verdiepen in zaken die van belang zijn voor ons onderzoek willen wij graag interviews afnemen met het personeel van Yorneo.

Op het whiteboard zullen wij een planning hangen waarop staat wanneer wij aanwezig zijn, en wanneer er interviews afgenomen zullen worden. Jullie kunnen je op het rooster inschrijven voor een tijdstip van het interview.

De informatie die wij met dit interview zullen verstrekken zullen wij gebruiken voor ons onderzoek. Het uiteindelijke doel is dat er een goed pedagogisch leefklimaat wordt neergezet voor de cliënten. Door mee te werken aan het interview kun je een bijdrage leveren aan het onderzoek en dus aan de kwaliteit van de zorg.

Voor vragen, tips, opmerkingen of ideeën mogen jullie ons altijd mailen:

Martijn: martijn.dragt@yorneo.nl

Nienke: nienkepastink@msn.com

Wij hopen op jullie medewerking,

Met vriendelijke groeten,

Martijn Dragt

Nienke Pastink

Bijlage 3

Planning interviews afstudeeronderzoek

Martijn en Nienke

Onderstaande kun je jezelf inschrijven voor een interviewafname op een moment waarop je beschikbaar bent.

	10.00	10.30	11.00	11.30	12.00	12.30	13.00	13.30
Dinsdag 13 april								
Woensdag 14 april								
Woensdag 21 april								
Donderdag 22 april								

Mocht je op geen van deze tijdstippen beschikbaar zijn, kun je een ander voorstel van een tijdstip voor het interview naar ons mailen, wij zijn hier flexibel in.

Martijn: martijn.dragt@yorneo.nl

Nienke: nienkepastink@msn.com

Heb jij je naam al genoteerd in het netwerk?

We want you!
Zie je mail voor meer informatie

Bijlage 5

Wat willen we weten van de jeugdigen?

De jeugdigen zijn in dit onderzoek erg belangrijk. Uiteindelijk zullen er uit dit onderzoek passende adviezen komen voor een pedagogisch leefklimaat op de leef en fasegroep. Voor het onderzoek is het belangrijk om te weten wat de jeugdigen vinden van leven op een groep. In dit onderzoek is gekozen voor een interview omdat de beleving van de geïnterviewde daarbij voorop staat. (Verhoeven 2007)

Klimaat creëren

Wat vind je van het gebouw? (Slaapkamer, woonkamer, speelplaats)

Wat zijn er voor regels? Snap je waarom er regels zijn? Wat vinden ze van die regels?

Wat vind je van de dagelijkse routine (dus opstaan om 07.00 uur, ontbijten om 07.30 uur)

Voelen ze zich veilig op het RJC?

Merk je dat er iets is veranderd na het begin van dit jaar?

Situaties hanteren

Wat doe je in je vrije tijd? Heb je genoeg vrije tijd? Is er genoeg materiaal (speelgoed) om je te vermaken?

Hoe gaat het aan tafel tijdens het eten (ontbijt, avondeten)

Vind je dat de taken op de groep eerlijk verdeeld zijn?

Als je problemen hebt of iets wilt overleggen kun je dan makkelijk overleggen met de leiding? Wordt er naar je geluisterd?

Relatie presenteren

Hoe vind jij dat de leiding met jou omgaat?

Deze vragen hebben als doel te ontdekken wat de cliënten merken van de methodieken die GmV toepast. Hieronder vallen: systeem, ontwikkelingsgericht, oplossingsgericht, competentiegericht en ervaringsgericht werken.

De vragen zijn zo simpel mogelijk gehouden om ze voor deze brede doelgroep begrijpelijk te maken.

1. Als je ruzie hebt, of een probleem met school helpt de leiding je dan met het vinden van een oplossing? (oplossingsgericht)

2. Hoe doen ze dat? (oplossingsgericht)

3. Het RJC werkt samen met je ouder(s), wat merk jij daarvan? (systeem)

4. Samen met je coach heb je een aantal doelen opgesteld. Sta je daar vaak bij stil? (competentie)

5. Word je daar af en toe aan herinnerd door de leiding? (competentie)

6. Waar ben je goed in? Kun jij iemand die verdrietig is goed troosten? Kun jij een ruzie oplossen? (voorbeeld van jezelf noemen, uitleggen wat kwaliteiten zijn) (ontwikkeling, competentie)

7. Krijg jij wel eens een compliment? Ook als je zo'n goede kwaliteit laat zien? (ervaringsgericht)

Bijlage 6

Afstudeeronderzoek

Meppel, 1 April,

Beste ouders/verzorgers,

Wij Martijn Dragt en Nienke Pastink zijn op dit moment bezig met ons afstudeeronderzoek binnen Yorneo. Hiermee hopen wij in juni onze studie af te sluiten. Wij zullen regelmatig binnen het RJC aan het werk zijn met ons onderzoek. Door middel van deze brief willen wij u op de hoogte stellen van onze werkzaamheden en aanwezigheid

Het onderzoek dat wij gaan doen richt zich op de veranderingen binnen Yorneo. Wij gaan onderzoeken wat de gevolgen van de veranderingen zijn voor de kinderen en hun ouders/verzorgers. Na aanleiding van dit onderzoek hopen wij een aantal aanbevelingen te kunnen doen aan Yorneo om de kwaliteit van de hulpverlening te kunnen verbeteren. Hiervoor is ook uw mening van belang, in een later stadium willen we daarom ook graag een beroep op u doen.

Wij hopen op uw medewerking

Met vriendelijke groeten,

Martijn Dragt

Nienke Pastink

Bijlage 7

Beste ouders/ verzorgers

Enige tijd geleden hebben wij jullie middels een brief op de hoogte gebracht over het onderzoek waar wij (Martijn en Nienke) op dit moment mee bezig zijn.

Nog even kort:

Het onderzoek dat wij gaan doen richt zich op de veranderingen/doorontwikkelingen binnen Yorneo. Wij gaan onderzoeken wat de gevolgen zijn van de veranderingen zijn voor de kinderen en hun ouders/verzorgers. Naar aanleiding van dit onderzoek hopen wij een aantal aanbevelingen te kunnen doen aan Yorneo om de kwaliteit van de zorg in stand te houden.

Hiervoor is ook uw mening van belang! Wij willen u vragen of u de bijgevoegde enquête in zou willen vullen en terug zou willen sturen middels de retourenvelop. Wij stellen u medewerking zeer op prijs en verloten daarom een taart onder de inzendingen.

Bedankt voor uw medewerking,
met vriendelijke groeten,

Martijn Dragt en Nienke Pastink

Enquête

U mag het antwoord wat voor u van toepassing is omcirkelen en een toelichting geven waar dat gewenst is.

Bent u voldoende op de hoogte gebracht over de doorontwikkelingen/ veranderingen binnen Yorneo? Ja / Nee

Heeft u gevolgen ervaren naar aanleiding van de doorontwikkelingen/veranderingen binnen Yorneo? Ja / Nee
Zo ja, welke?

.....
.....
.....
.....
.....

Heeft uw kind gevolgen ervaren naar aanleiding van de doorontwikkelingen/veranderingen binnen Yorneo? Ja / Nee
Zo ja, welke?

.....
.....
.....
.....
.....

Heeft u de wisselingen van het personeel als vervelend ervaren? Ja/ Nee
Zo ja, wat vond u vervelend?

.....
.....
.....
.....
.....

Vindt u dat u voldoende mee kunt denken over uw eigen behandelingstraject en dat van uw kind?
Ja / Nee

Wordt u meer geraadpleegd over dagelijkse dingen door groepsleiding sinds de doorontwikkelingen? Ja / Nee

Voelt u zich welkom op het RJC? Ja/ Nee
Kunt u dit toelichten?

.....
.....
.....
.....

Voldoet de huidige locatie aan u verwachtingen?
Tip: denk hierbij aan de ruimte waarin uw kind leeft of de ligging ten opzichte van hun eigen huis
Ja/ Nee
Zo nee, wat zou u anders willen zien?
Zo ja, wat vindt u goed?

.....
.....
.....
.....

Bent u tevreden over het contact met de groepsleiding? Ja/ Nee
Zo nee, wat zou je anders willen zien?

.....
.....
.....
.....

Kunt u zich vinden in de regels die gelden voor de kinderen op de leefgroep/ fasegroep? Ja / Nee
Kunt u dit toelichten?

.....
.....
.....
.....

Vindt u dat er voldoende structuur (dagelijkse routine) geboden wordt op de leefgroep/
fasegroep?
Ja/ Nee
Kunt u dit toelichten?

.....
.....
.....
.....

Vindt u de groepsleiding/ begeleiders van uw kind voldoende deskundig om u en uw kind te kunnen begeleiden? Ja/ Nee

Kunt u dit toelichten?

.....
.....
.....
.....
.....

Heeft u het gevoel dat u kind veilig is op het RJC Ja/ nee
Kunt u dit toelichten?

.....
.....
.....
.....
.....

Bijlage 8

